БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 90 (8616)
АПРЕЛИИН 16
СРЕДА
1958 он

…С-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн

Коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ совет арадые агууехэ хүсэтэйгөөр зоригжуулан хүтэлбэрилэгшэ хүсэн— Советскэ Союзай Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Марксизм-ленинизмын туг доро, Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ дабшая!

(1958 оной Майн 1-дэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Урянуудһаа).

1958 оной I кварталда Гүрэнэй түсэбые СССР-эй промышленностиин дүүргэлтын дүн тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл

…СР-эй промышленность продукци бүтээхэ түсэбөө 1958 оной мартда 105 процентээр, бүхы дээрэнь …рталда 104 процент дүүргээ.

…оной I кварталтай сасуулбал, промышленна …бэрилгын хэмжээн 11 процентээр нэмээ.

…ы союзна республиканууд кварталайнгаа түсэ… бүхы дээрэнь, тиихэдэ шухала янзын продукциин …ниень бүтээхэ түсэб дүүргээ.

…цай ажахын Соведүүдэй промышленность про…и бүтээхэ кварталайнгаа түсэбые бүхы дээрэнь …процент дүүргээ. Гэхэ зуура, бүхы совнархозууд I …алайнгаа түсэбые дүүргээ, үлүүлэн дүүргээ. …ай Соведүүдэй промышленность I кварталай …бүхыдэнь 102 процент дүүргээ.

…омышленностиин тус тус һалбаринуудта про…и бүхы дээрэнь бүтээлгэ иимэ хэмжээгээр ехэ… гэбэл:

	Гүрэнэй промышленностиин продукци бүхы дээрэнь 1958 оной I кварталда бүтээлгые 1957 оной I кварталтай процентээр жэшэжэ үзэбэл.
…ра, үнгэтэ металлурги	109
…шын, энергетическэ промышленность	111
…шина бүтээлгэ, металл болбосоруулга	114
…ическэ, резиновэ промышленность	112
…илгын материалнуудай промышленность	127
…модоной, саарһанай, модо …хоруулдаг промышленность	109
…гэн промышленность	108
…э хоолой промышленность	108

…8 оной I кварталда промышленностиин шухала …н продукци иимэ хэмжээгээр бүтээгдээ гэбэл:

	1958 оной I кварталда бүтээгдэ	1958 оной I кварталые 1957 оной I кварталтай процентээр жэшэжэ үзэбэл
…рэм—миллион тонно	9,5	106
…ад—миллион тонно	13,3	107
…кат—миллион тонно	10,6	107
…ад трубанууд—миллион тонно	1,1	105
…с—миллион тонно	12,4	105
…мэрэй руда—миллион тонно	21,1	105
…үрһэн—миллион тонно	122	109
…фть—миллион тонно	26,3	118
…гаалиин газ—миллиард кубическа метр	6,8	159
…ктроэнерги (районно электростанцинууд, блокстанцинууд) — миллиард киловатт-час	50,1	112
…неральна үтэгжүүлгэ — миллион тонно	3,1	107
…льцинированнэ содо — мянган тонно	420	107
…нэ кислота—миллион тонно	1,2	105
…томобильна покрышка — миллион хэһэг	3,5	114
… киловаттһаа дээшэ электродвигательнууд—мянган хэһэг	3,9	111
…алл отолдог станогууд — мянган хэһэг	33,4	104
…томобильнууд—мянган хэһэг	128	105
…акторнууд—мянган хэһэг (физическэ единицэ)	53,4	106
…акторна плуг—мянган хэһэг	31,9	104
…акторна косилка—мянган хэһэг	17,6	258
Тарянай комбайнууд—мянган хэһэг	26,9	116
Холын замай темпловозууд—хэһэг	148	224
Холын замай электровозууд—хэһэг	84	131
Холын замай ашаанай вагонууд — мянган хэһэг	9,9	104
Барилгын модо шэрэлгэ (колхозууд болон модо бэлэдхэлэй жэжэ эмхинүүдэй шэрэлгэгүйгөөр)—миллион кубическа метр	71	106
Цемент—миллион тонно	7,6	120
Шифер—миллион условно плиткэ	558	110
Хабсаргагдамал түмэрбетонно түхеэрэлгэ болон хэрэгсэлнүүд — миллион кубическа метр	3,6	157
Сонхын шэл—миллион квадратна метр	34	115
Хэмэл һэбэрдэһэн—мянган тонно	42	112
Пумаажан бүд—миллиард метр	1,4	102
Хилгааһан бүд—миллион метр	74	107
Лён бүд — миллион метр	119	112
Торгон бүд—миллион метр	213	116
Арһан гутал—миллион паар	87	113
Мотоциклнууд, мотороллернууд — мянган хэһэг	90	118
Бүхы түхэлэй часууд—миллион хэһэг	5,9	99
Радиоприёмнигууд—миллион хэһэг	1,0	109
Телевизорнүүд—мянган хэһэг	219	138
Гэрэй холодильнигууд—мянган хэһэг	88	123
Саарһан—мянган тонно	554	107
Элһэн сахар — миллион тонно.	1,2	198
Мяхан (колхозуудта, хүн зоной гэр бүлэдэ абтаһан мяха, буйлуулхын тулада тушаагдаһан мяха тоодо оруулангүйгөөр)—мянган тонно	317	105
Загаһан (совнархозуудай болон нютагай Соведүүдэй промышленностьда)—мянган тонно	577	124
Консервэ (совнархозуудай болон нютагай Соведүүдэй промышленностьда)—миллион условно банка	629	108
Малай тоһон, сыр, мүн бусад зүйлэй сагаан эдеэн һүндэ оруулан тоолоходо (колхозуудта, хүн зоной гэр бүлэдөө абаһан һү тоодо оруулангүйгөөр) — миллион тонно	2,9	110
Машиндагдаагүй һүнэй продукци—миллион тонно	1,1	124
Мылэ—мянган тонно	361	106

1958 оной I кварталда хүндэ промышленностиин олон шухала янзын продукци, тэрэ тоодо шэрэм, булад, прокат, булад труба, кокс бүтээхэ, мүн түмэрэй руда, нүүрһэ, нефть, газ абаха, рафинированнэ зэд, алюмини, туулга, цинк, олово, магни, никель, электроэнерги, бензин, дизельнэ түлишэ, каустическа, кальцинированнэ содо, сернэ кислота, синтетическэ аммиак, минеральна үтэгжүүлгэ, каучук, автомобильна покрышка, паровозой турбина, металл отолдог станогуудые, кузнечно-прессовэ машина, автомобиль, трактор, тракторна плуг, ашаанай, хүн зониие шэрэхэ холын замай вагонууд, цемент болон сонхын шэл бүтээхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Марганцева руда, керосин абаха, тракторна сеялкэ, шифер, бусад ондоо янзын зарим продукци абаха түсэб зарим тэды дүүргэгдээгүй.

Үргэн хэрэглэмжын эд товарнууд: пумаажан, хилгааһан, лён, торгон бүд, хэмэл һэбэрдэһэн, арһан гутал, саарһан, сахар, консервэ, ургамалай тоһон, макароной зүйлнүүд, радиоприёмнигууд, мылэ болон бусад эд товарнууд түсэбһөө гадуур бүтээгдээ.

Промышленностьда хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 1958 оной I кварталда 102 процентээр дүүргэгдээ. Промышленностьда ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэй I кварталайхитай сасуулбал, 7 процентээр нэмээ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна статистическэ управлени.

…К. Е. Ворошиловай Польшын …ай Республика ошохо тушаа

…льшын Арадай Республикада айл… ерыт гэһэн ПНР-эй Гүрэнэй Со… уряалые СССР-эй Верховно Со… Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр … Ворошилов хүндэтэй дээрэ хүлеэн … гэжэ хэблэлдэ мэдээсэгдэһэн бай… Нүхэр К. Е. Ворошиловтай хамта … хүнүүд Польша ошолдохонь: …Р-эй Верховно Соведэй депутат, …-эй ЦК-гэй секретарь ба Президиу… гэшүүн нүхэр Е. А. Фурцева, …Р-эй Верховно Соведэй Президиу… гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй Президиу… гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин …ртиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь … К. Т. Мазуров, СССР-эй Верхов… Соведэй Национальностьнуудай Со… мандатна комиссиин түрүүлэгшэ, …аиын компартиин ЦК-гэй секретарь … С. В. Червоненко, СССР-эй Вер… Соведэй Союзай Соведэй гадаа… хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин гэ… Литвын компартиин ЦК-гэй нэгэ… секретарь нүхэр А. Ю. Снечкус, …Р-эй Дээдэ һургуулинуудай ми… нүхэр В. П. Елютин, СССР-эй … Соведэй депутат, СССР-эй …дын хэрэгүүдэй министрын нэгэ… орлогошо нүхэр Н. С. Патоличев, …льшын Арадай Республикада байдаг …Р-эй Онсо, Бүрин эрхэтэ элшэн … нүхэр П. А. Абрасимов.

…хэр К. Е. Ворошилов, тэрээнтэй … ябалсаха хүнүүд 1958 оной апре… 16-да Москваһаа Польша мордо…

ШҮҮМЖЭЛЭЛ ХАБШАГШЫЕ ЗОРГООРНЬ ТАБЯА

«Забайкаллестрансстрой» трестын Худанай барилгын участогай начальник болгогдожо, Анатолий Ульянович Вериго гэжэ нэгэ хүн эльгээгдэһэн байгаа. Даалгагдаһан хэрэгээ һайтар шудалжа танилсаашьегүй аад, шэнэ начальник өөрынгөө хубиин хэрэг маша оролдосотойгоор эрхилжэ эхилбэ. Өөртөө унаха мори абаад, тэрэнээ байлгахыень барилгын участогай мориной байрада хадуугаа һэн. Тиихэдээ мориноймни хойноһоо харууһалжа бай, тэрэнэйшни түлөө конторын кассаһаа үдэр бүри 5 түхэриг түлүүлжэ байхаб гэжэ моришондо найдуулһан юм. Мүн энэ хүн ниитын зөөреэр бричкэ-тэргэ худалдажа абаа.

Автомобильнуудай байн гэһээ, начальнигтамнай юундэ мори тэргэ хэрэгтэй болоо юм? гэжэ гайхалсан, барилгын участогай хүдэлмэришэд бэе бэеһээ асуулсадаг байба. Теэд ушарынь, Вериго гээшэ ангай мяханда ехэ дуратай хүн байшоо. Тиимэһээ агнууреда ябажа байхын тулада морин тэрээндэ хэрэгтэй болос бшуу.

Тингээд агнууриин сагай ороходо, Вериго эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ой тайгаар, тала дайдаар хэсэдэг, тэнэдэг байгаа. Заримдаа ямаршье олсо омог асарбагүйшье һаа, халамгайнһаг болоһон янзатай бусажа ерэдэг һэн. Бай байһаар «хатуу харада» дуратай бусадшье хүнүүд Вериготэй хамта сэнгэжэ хүхидэг болобо. Һаяшаг тэдэнэр ехээр архидаад, хэрүүл шуугаа татажа, модошо дархан Шаданов гэгшые сохиһон байна.

Агнуури, архидалга сэнгэлгэдээ дашууршаһан Веригодэ барилгын талмайнууд дээрэ юунэй боложо байһые мэдэхэ забда сүлөө хаанаһаа байха бэлэй. Мүн участогай прораб Вискубов гэгшэ баһал начальник шэнгеэрээ аашалдаг болобо. Тэрэ заримдаа 4 үдэр соо нэгэшье дахин барилгадаа харагдадаггүй һэн. Тиигээд олон зоноор архидаһанайнгаа һүүлээр тэлэрхэдээ, Вискубов гансал хубиингаа ажал хэдэг болоод, ниитын ажалые хайхархаа болиһон байна. Хэтэрхэдээ энэ прораб бригаданууднаа хүдэлмэришэдые дуудажа асараад, участогай материалаар өөртөө бани барюулһан, погреб малтуулһан, гэрээ будуулһан, тиигээд гэрээ тойруулан хашаа хорёо барюулһан байна.

Гэхэ зуура, хүтэлбэрилэгшэдөө алдажархиһан бригаданууд бухэли үдэрөөр юушье хэнгүй, миин зогсожо байдаг заншалтай болоо һэн. Хүдэлмэришэд, хүн зон энээниiень харахадаа, дураа гутажа эхилбэ. Хүдэлмэришэдэй суглаа дары зарла гэһэн эрилтэ ехээр зэбүүрхэһэн профсоюзай гэшүүд цеховой комитедэй түрүүлэгшэ Долгополовто табиба. Теэд Вериго иимэ суглаа бү зарлагты гэжэ хорёо. Ушарынь муу муухайгаар тэрэнэй ябажа байһан тухайнь хүнүүд үнэн сэхэ руунь хэлэхэнь гэжэ айгаа бшуу.

Хэмһээ хэтэрһэн энэ зонхилогшо саашадаа бүри дура зоргоороо аашалжа, хүдэлмэришэдөө тоохоёо болибо. Хамтын договор зүбшэн хэлсэжэ, баталха сагай ерэхэдэ, Вериго хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэхэһөөшье арсажа, счетовод-кассир Титовае ямаршье үндэһэгүйгөөр ажалһаань хаяһан байна.

Иигэжэ хуулида харша ябуулга начальнигайнгаа хэжэ байхадань, хүдэлмэришэд эбсэжэ шадахагүй байһан дээрэһээ, трестдэ гомдол оруулан хандаба. Тиихэдэнь постройкомой түрүүлэгшэ Устинович эндэ эльгээгдэбэ. Үни удаан хүлеэгдэһэн хүдэлмэришэдэй суглаан одоол тэрэнэй ерэхэдэ зарлагдаа һэн. Участогайнгаа 1957 ондо юу бүтээһэн тухай, мүн шэнэ жэлдэ ямар зорилготой байһан тухайгаа элидхэжэ үгэхыень Веригодэ дурадхагдаба. Тэрэнь дурата дурагүйгөөр хөөрэжэ үгэбэ. Веригын хэһэн элидхэл тушаа 13 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр һанаһан байһанаа, дутуу дундануудаа нюун нөөнгүйгөөр бултыень хэлэжэ үгэбэ. Үгэ хэлэһэн хүн бүхэн шахуу Вериго Вискубов хоёрые шүүмжэлээ һэн. Зариманиинь прораб Вискубовые ажалһаань сүлөөлхэ гэһэн эрилтэ табиба.

Иимэ шанга суглаанай һүүлээр участогай хүтэлбэрилэгшэд зохихо тобшолол хэжэ, заһарха бэзэ гэжэ хүнүүд хүлеэһэн байгаа. Теэд ямаршье хубилалта болоогүй. Тиихэһээ байтагай Веригонь ехээр гомдоһон байжа, хүдэлмэришэдһөө үһөөгөө абажа эхилбэ. Байгша оной мартын 3-да Вериго барилгадамнай хүдэлмэри бага байна гэжэ шалтаад, цеховой комитедһээ зүбшөөл асуунгүйгөөр, өөрынгөө зоргоор 5 хүдэлмэришэниие ажалһаань гаргаба. Һүүлээрнь 16 модошо дархашуулые тон ондоо эмхидэ—леспромхоздо үгэһэн байна. Тиихэдээ леспромхоздо ороогүй һаа, таанад штат хороолгодо орохот гэжэ модошо дархашуул зануулһан байгаа ха.

Бидэндэ шүүмжэлүүлһэндээ начальнигнай иигэжэ байна, энэнь профсоюзна организациин эрхые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал гэжэ хүдэлмэришэд тоолоод, профсоюзай областной комитедтэ бэшэгээр хандаһан байгаа.

Тиихэдэнь союзай обком иишэ тиишэнь хонходожо, хүтэлбэрилэгшэдтэ дохёо тэмдэг эльгээбэ. Теэд «Забайкаллестрансстрой» трестын управляющиин уялгые дүүргэгшэ нүхэр Тармаев байха шадалаараа Веригые үмөөрһэн, тиихэдээ ямаршье тиимэ муу ушар болоогүй гэхэ һанаатай байгаа. Участогта ошожо, хүдэлмэришэдтэй хөөрэлдэжэ ерэхэдээшье нүхэр Тармаев энэ һанамжаяа хубилгаагүй һэн. Гансал облпрофсоведэй энэ хэрэгтэ хамаархаһанай һүүлээр лэ Веригые ажалһаань гаргаха гэһэн захиралтада Тармаев гараа табиһан байна.

Гэбэшье, намайе зариман дэмжэнэ гэжэ мэдэхэдээ, Вериго хэрэгээ тушаахаһаа арсаад, ажалһаа хаюулһан хүдэлмэришэдэй хахадһаа слохиниень һөөргэнь абажа үгэбэгүй. Би яажашье байгаа һаатнай, өөрынхеэрээ байхаб гэжэ харуулхын тулада тэрэ ажалһаа гаргуулһан хүнүүдэй һуурида шэнэ хүнүүдые абаба.

Гэхэ зуура, иигэжэ дура зоргоороо аашалжа байһан хүтэлбэрилэгшын зэбүүрхэмэ ябадалдань ёһотой харюу мүнөө болотор хэнэйшье үгөөгүй байһаниинь гайхамаар.

Худанай барилгын участок Хэжэнгын аймагай газар дээрэ байдаг. Теэд партиин Хэжэнгын айком энэ хэрэг тушаа маша гайхалтай һанамжатай байгаа. Айкомой секретарь нүхэр Качин хүдэлмэришэдэй оруулһан гомдолые ёһотойгоор шэнжэлжэ, ушар удхыень ойлгохо гэжэ оролдоншьегүйгөөр, союзай обкомой түлөөлэгшэдэ иигэжэ мэдүүлбэ: «хоб хэрэлдээ үүсхэгшэд лэ энэ хэрэг эрхилжэ байна. Бидэнэр Веригые баһуулха, доромжолуулхагүйбди».

Партиин Бурят-Монголой обком Худанай барилгын участогһаа хуули бусаар ажалһаа гаргагдаһан хүнүүдэй хэрэг һонирхожо, шүүмжэлэл хабшагшада, тэрэниие дали дороо абагшадта зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

А. Николаев, Барилга болон барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзай Бурят-Монголой обкомой Түрүүлэгшэ.

Майн 1-нэй һайндэрые ажалай эрхим амжалтаар угтахын тулада социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа хабаадая!

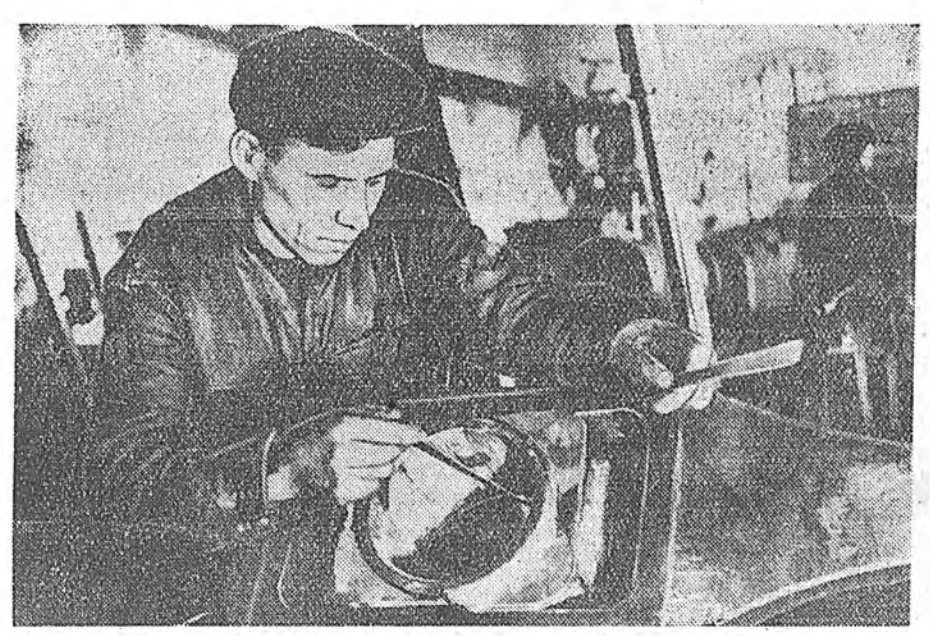

Улан-Удын паровозно деподо хүдэлмэридэг 7-дохи разрядай слесарь Ким Савелов Майн 1-нэй һайндэрэй урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод, үдэр бүридэ даабаряа 180—200 процентээр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Савелов хүдэлмэрилжэ байна.

Н. Дамбаевай фото.

Майн 1-нэй хүндэлэлдэ

Гэр байрын асуудалаар ажалшадай эрилтые ойрын 10—12 жэлэй турша дотор гүйсэд хангаха тушаа парти, правительствынгаа табиһан зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлэлсэхын тула манай бригадын барилгашад эдэбхи ехэтэйгээр ажаллажа байна. Тиихэ зуураа, барилгын хэрэгсэлнүүдые гамнаха, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын, шанарыень һайжаруулхын тула шанга тэмсэл ябуулнабди.

Мүнөө бидэнэр Культурын министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй байха 9 байратай гэртэ үүдэ, сонхо, пол, потологыень хэнэбди. Энэ хүдэлмэреэ Майн 1-нэй һайндэр болотор дүүргэхын тула «Бурмонголстрой» трестын барилгашадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсонхойбди. Мүн һайндэрэй хүндэлэлдэ 8 байратай гэрэй һуури шулуугаар хэжэ, баригдажа байһан «Универмагай» гэрые штукатурлахаяа газаа, досоонь аранга, табсануудые модоор хэжэ дүүргэхэ уялга абанхайбди.

Бригада соомнай түрүү хүдэлмэришэд олон. Жэшээлхэдэ, залуу модошо дархан Владимир Хурунхуй, Александр Туманов, Петр Перевалов болон бусад үдэр, һарынгаа даалгабариие 150—200 процент дүүргэнэ.

Абаһан уялгаяа бодото ажалаараа дүүргэжэ, бүгэдэ арадайнгаа һайндэр — Майн нэгэниие амжалта ехэтэйгээр угтаха байһандаа баяртайбди.

Георгий Радикальцев,
Виктор Вахрушев,
«Бурмонголстрой» трестын 1-дэхи управлениин барилгашад.

Хушуун Үзүүрэйхид түрүүлбэ

Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой һаалишад майн урда тээхи мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, һү һаалгаяа улам дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Үнгэрһэн март һара соо нёдондонойхидо орходоо 12 мянга гаран литр һүн ехээр һаагдаа.

Хушуун Үзүүр гэжэ газарта байдаг фермынхид үнгэрэгшэ 3 һарын дүнгөөр түрүү һуури эзэлбэ. Эндэ үнеэн бүридэ 327 литр һүн һаагдаа. Тиихэдэ һаалишад Анна Жамсуева, Чимит Содномова гэгшэд даажа байдаг үнеэн бүриһөө 421—473 литр һү һааһан байна.

Тээсгэн энэ фермэ дээрэ мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, колхозой правлени, парторганизаци һаалишан Анна Жамсуевада мүнгэн шан үгөө. Мүн оролдосотой һайнаар ажаллаһан бусад һаалишад ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байна.

Мүнөө эндэхи һаалишад бүри һайнаар ажаллажа, һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхээр шиидэнхэй.

— Майн 1-нэй һайндэрые угтуулан бүри ехэ амжалта туйлахабди,—гэжэ һаалишад мэдүүлнэ.

Б. Базаргармаев.

Эртын борнойлго эхилэнхэй

Хориин аймагта һаянай урин дулаан боложо, тарилгын хүдэлмэри хэхэ саг тулажа ерэбэ. Аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Улаан Одон» колхозойхид газарай хүрьһэндэ шиг нойто бариха зорилгоор хабарай эртын борнойлго хэжэ эхилээ.

«Улаан Одон» колхозой тракторна-тарян ажалай бригадын (бригадирынь нүхэр Очиров) тракториетнууд нүхэд Бато-Доржо Шадуев, Бато-Мунко Балданов гэгшэд Хүл гэжэ газарта 100 шахуу гектар газар борнойлоод байна.

Ц. Дандаров, манай корр.

Газараа элдүүрилжэ захалба

КЯХТА. (телефоноор абтаба). Энэ жэлдэ Кяхтын аймагай колхозууд, хониной совхоз үндэр баян ургаса хуряахын тула тарилгадаа эртээнһээ бэлдэжэ эхилээ һэн. Колхозуудай болон Погранична МТС-эй механизаторнууд трактор, машинаяа һайнаар заһабариланхай, эртын борнойлго эхилбэ.

Жэшээлхэдэ, «Красное Знамя» колхозой механизаторнууд түрүүшынхеэ өөрынгөө техникээр борнойлго хэбэ. Тракторнстнар Николай Баннов, Антон Черепанов гэгшэд хоёр үдэрэй турша соо 52 гектар пар дээрэ шиг нойто бариха борнойлго хэбэ. Тиихэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг Погранична МТС-эй 10-дахи тракторна бригадын механизаторнууд 210 гектар газар борнойлоод, Шэнэстын Үбэр гэжэ участогта 115 гектар пар дээрэ лущени хэбэ. Бригадын түрүү тракторнстнар Иван Дылгыров, Гомбожап Цыденжапов трактор, машинаяа һайнаар заһабарилһанайнгаа ашаар даалгабаряа түрүүшын үдэрһөө үлүүлэн дүүргэнэ.

Гадна, энэ МТС-эй 7-дохи тракторна бригадын механизаторнууд Арал гэжэ участогта тарянай газар оньһото аргаар уһалжа, пар дээрэ дисковани хэжэ байна.

Болохоёо байгаа Майн 1-нэй һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон аймагай бүхы механизаторнууд эртын борнойлгые шанар һайнтайгаар, богони болзор соо хэхын түлөө эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

Д. Болхоев, манай корр.

К. Балдаев. («Правдын» корр.).
Улан-Удэ город.
(Апрелиин 14-нэй «Правда»).

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ХОЁРДОХИ ПЛЕНУМ

КПСС-эй ЦК-гэй февралиин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй I сессиин дүнгүүд, мүн колхозно байгуулал[т] улам саашадань бэхижүүлхэ, МТС-ые хубилгаха талаар областной партийна организацийн зорилгонууд ту[...]

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

1. Шэнэ гуримаар ажалаа эмхитэйгээр захалха

«Колхозно байгуулалтые саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хараалһан хэмжээ-ябуулганууд гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ, бүгэдэарадай дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, хаа хаанагүй халуунаар һайшаагдаа.

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые, нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые бүгэдэарадай зүбшэн хэлсэхэ үедэ мүн манай республикын ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта энэ түүхэтэ удхашанартай хэмжээ-ябуулгые нэгэн дуугаар һайшаагаа. Социалистическэ хүдөө ажахынгаа бүхы арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэжэ, арад зонойнгоо байра байдалые бүри һайжаруулхын тулада парти, правительство-мнай баһа нэгэ анхарал оролдолгоёо гаргаба гэжэ арад зомнай тоолоно. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлээд байхада социалистическэ хүдөө ажахымнай шэнэ ехэ алхам хэхэ, хүгжэлтынгөө шэнэ шатада гараха байна.

МТС-үүдые хубилгажа, техникэ колхозуудта худалдаха гээшэ орёо нарин, ажахын-политическэ шухала удхашанартай зорилго мүн. Республикымнай олонхи артельнүүдэй колхознигууд мүнөө жэлдэ хабарай тарилгын эхилтэр МТС-үүдһээ техникэеэ абаха гэжэ шиидээ. Экономическа талаараа һула үсөөн колхозууд лэ хуушанайхяараа МТС-эй туһаламжаар саг зуура ажалаа хэжэ байха гэжэ шиидэһэн байна. Заиграйн 9 колхоз, Хэжэнгын—7, Кяхтын 3 колхоз хуушанайхяараа МТС-ээр хангагдажа байха. Эдэ колхозуудые хангаха 4 МТС—Ново-Брянска, Курбын, Хэжэнгын, Погранична МТС-үүд хуушаараа үлөөгдэхэ болобо. Гурбан МТС: «Эрдэм» совхоздо — Хонхолойн, «Сельэлектрогой» трестдэ — Жиримскэ, «Мелеводстройн» контородо—Саянтын МТС үгтэхөөр хараалагдана. Бага-Куналейн МТС-эй буусада Ажалай резервнүүдэй управлениин механизациин училищи нээхэ гэгдэнхэй. Урдань байһан МТС-үүдэй техническэ базануудые гүйсэд һайнаар хэрэглэхын тула тэдэнэй ямарнуудыень аймагууд хоорондын заһабарилгын-техническэ мастерской болгохоб гэжэ шэнжэлэгдэжэ байна. Үлөөшэнүүдэйнь буусада РТС-үүд гү, али тэрэнэй отделенинүүд түхеэрэгдэхэ юм.

Мүнөө МТС-үүдһээ колхозуудта 1840 гаран трактор, мянга гаран комбайн, бусад олон машинанууд худалдагдаа. Хамта 100 миллион шахуу түхэригэй техникэ худалдагдаад байна. Диилэнхи олон колхозууд абаһан техникынгээ түлөө хоёр-гурбан жэлэй туршада гүрэнтээ тоосохо.

Гэбэшье, гүрэнтээ тоосохо болзороо гаргахадаа зарим аймагуудай, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд буруу, гүрэн түрын аша туһые харалсаагүй ябадал гаргана гэжэ элидхэлшэ зааба. Техникынгээ түлөө хоёр-гурбан жэлэй туршада тоосохо арга боломжотой байһан аад, 4—5 жэл соо болзороо һунаахаар хараалһан ушарнууд бии. Жэшээлхэдэ, мүнгэ зөөреэр бараг байбашье, Түнхэнэй аймагай колхозууд гурбан жэл соо тоосохоор хараалба. Тиигэхэ зуураа, эдэ гурбан жэл соо хубаагдадаггүй фондынгоо 80 процентые культурно-ажаһуудалай, үйлэдбэриин элдэб барилгануудта гаргашалхаар хараалһан колхозууд эндэ бии. Томо, экономическа талаараа шанга шадалтай «Путь Ленина» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ускеев) 450 мянган түхэригтэ техникэ худалдажа абаба. Энэ колхоз жэл соо хубаагдадаггүй фонддоо 540—550 мянган түхэриг оруулдаг юм. Тиигээд удаан болзорой урьһаламжа абаһанайнгаа түлөө хүдөө ажахын банкда жэл соо 70-аад мянган түхэриг бусаадаг. Ингээд байхадаа колхоз хубаагдадаггүй фондынгоо 40 процентыешье техникынгээ түлөөһэндэ оруулжа байгаа һаа, гүрэнтээ гурбан жэл соо бэшэ, харин хоёр жэл соо тоосожо шадаха байна бшуу. Мүн нүхэр Холбоев түрүүлэгшэтэй «Путь коммунизма» болон бусад колхозууд иимэ арга боломжотой.

Иимэрхүү алдуу Бичурын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын аймагай зарим колхозууд гаргаһан байна. Энэ алдуугаа заһаха хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Саашадаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хайшан гэжэ гүрэнтээ түргэнөөр тоосохо тухайгаа һанаагаа табижа байха ёһотой. Техникэ худалдажа абаһан колхозуудай дунда экономическа талаараа һула, дүрбэ, табан жэлһээ нааша тоосожо шадахаар бэшэ колхозууд бии. Удаан болзорой урьһаламжа абаһан, үри шэрэ ехэтэй эдэ колхозуудта техникынгээ түлөө түргөөр тоосохонь нилээд бэрхэшээлтэй байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажахыгаа шадамараар эрхилжэ, мүнгэ зөөреэ наринаар гаргашалжа, гүрэнтээ саг соонь тоосохоёо оролдохо ёһотой. Иимэ колхозууд ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөжэ, гүрэнтээ тоосожо байхатаяа хамта ажалта үдэртөө хубаадаг мүнгэсэ хорооходгүй, харин улам дээшэлүүлхэ, барилгануудые бодхоожо байха зэргэтэй. Энэ асуудалые Тарбагатайн, Иволгын, Заиграйн, Кабанскын аймагуудай колхозууд илангаяа наринаар шэнжэлжэ үзэхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэндэхи колхозуудай мүнгэн олзонь бага байдаг, гүрэнһөө урьһаар абаһан үринь ехэ.

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой түгэсхэлэйнгөө үгэ соо хэлээшээр, мүн манайшье республикада мүнгэ зөөреэ «гамнажа», машина, техникэ үсөөнөөр абаха һэдэлгэ гаргаһан хүтэлбэрилэгшэд зарим колхозуудта байгаа. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ бодомжогүй ябадал гаргаһан байна. Мүн тэрэшэлэн Бичурын аймагта нүхэр Бутаков түрүүлэгшэтэй Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 21 трактор хүдэлгэһэн аад, мүнөө 16 трактор (15 хүсэтэйдэ оруулхада), нүхэр Дорофеев түрүүлэгшэтэй «Заря коммунизма» колхоз 31 тракторай орондо 25 трактор худалдажа абаа. Энэ хоёр колхоз жэл соо трактор бүхэнөөр 700—800 гектар зөөлэн хахалалга хүүлхээр хараална .Теэд үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ колхозуудта нэгэ трактор ойроодоол 500 шахуу гектар зөөлэн хахалалга хэһэн юм. Партиин айком буруу юумэ хэжэ байхадань колхозуудайнгаа хүтэлбэрилэгшэдтэ саг соонь заагаагүй, тиигэжэ мүнөө Охин-Булагай, Бага-Куналейн МТС-үүдэй буусада 30-аад трактор үлэшоод байна.

Иимэ алдуу мүн Байкало-Кударын аймагта гараа.

Энэ алдуу заһагдаха зэргэтэй. Хүдөө ажахынгаа бүхы хүдэлмэриис хэхын тула хэды машина, ямар техникэ хэрэгтэй байһыень тодоруулха хэрэгтэнь аймагай организацинууд колхозуудтаа туһалха ёһотой. МТС-үүдһээ техникэтэеэ хамта 4 мянга гаран трактористнууд, комбайнернууд саг үргэлжэ хүдэлхөөр колхозуудта ерэбэ. Тэдэнэр хадаа колхозой ажал хүдэлмэридэ шиидхэхы хүсэн болоно. Колхоздо ерэһэн хүнүүдые анхарал оролдолгоор хүреэлжэ, ажаһуудалай, байра байдалай зохид һайн арга боломжо олгожо үгэхэ хэрэгтэй.

Зарим колхозууд механизаторнуудаар дутамаг аад, техникэ худалдажа абаа. Тэдэнэр яаха ёһотойб? Ажалай резервын һургуулинуудта хэрэгтэй соогоо хүнүүдые һургажа абахаяа тэдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд оролдохо ёһотой. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ ондоо ажалда ябажа байһан механизаторнуудаа мүнөө хабартаа тэхэрюулжэ, трактор, машинануудта һуулгаха, механизаторнуудаар олон хүршэ колхозуудтаа туһаламжа эрижэ хандаха ёһотой болоно. Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ аймагай организацинууд хамааралсаха зэргэтэй.

2. Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, колхозуудта ажалаа шэнээр эмхидхэхэ шухала

Колхозуудта техникын дамжуулан үгтэхэтэй хамта, гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ, хабарай полевой хүдэлмэриин эхилһэн түрүүшын үдэрнүүдһээ трактор, машинануудые урдынхида орходоо бүри бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө оролдохо хэрэгтэй.

Техникээ гүйсэд һайнаар ашаглахын тула зарим колхозууд урдань байһан тракторна бригадануудаа таряан ажалайнгаа, али комплексно бригадануудтай хамтаруулаад, тэрэ зандань байлгажа, зүб юумэ хэнэ. Тиигэжэ ажалаа эмхидхэхэдэ яһала таарамжатай. Мухаршэбэрэй, Бичурын, Иволгын болон бусад олон аймагуудай колхозууд ингэжэ тракторна бригадануудаа бутаргангүй, хуушанайнь бүридхэлөөр үлөөжэ байнхай.

Харин тиихэдэ комплексно томо бригадатай колхозуудта тракторна бригадануудые нэмэхэдэ аргагүй нүһэр ехэ болохо байбалынь, мүнөөшье бэшэ һаа, хабарай тарилгын һүүлээр, комплексно бригадануудыень шэнэдхэн хубилгажа, тусхай мал ажалай бригада эмхидхэлсэбэл дээрэ байжа болохо. Энэ асуудалые бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Ингэхэдээ мал ажалай бригадануудта бүдүүн, шэмэтэ тэжээл тарижа ургуулха, хуряаха түсэб табиха, хүдэлмэриингөө хүсые, зэр зэмсэгүүдые, мори унаагаа хүсэд һайнаар хэрэглэхын тулада тэдээндэ багахан газар даалгажа үгэхэ хэрэгтэй. Заиграйн аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз ингэхэ гэжэ байнхай. Нэгэ түрэл малай ойро дүтэ байдаг һаань, анханайхяараа мал ажалай тус тус фермэнүүдые бии болгоо һаа, таарамжатай байжа болохо. Түнхэнэй олон колхозуудай, мүн Иволгын, Бичурын аймагай зарим колхозуудай хэһэндэл адляар, тракторна бригадануудые амяарнь үлөөжэ, комплексно бригадануудые миин хангагшадаар байлгахын орондо нигэбэл дээрэ гэжэ һанагдана. Ингэжэ тракторна бригадануудые аминдань орхиходо урданайхиһаа юугээрээшье илгаагүй байха. Анханайхидаал адли нэгэ колхоз соошье һаа, нэгэ газар дээрэ хоёр эзэн байха боложо, тэдэнэр ажал хүдэлмэреэ удааруулхадаа, муу ургаса хуряахадаа зэмэеэ баһал бэе бэедээ хаялсаха байна бшуу.

Энэ асуудалые шиидхэхэдээ тиие гээд лэ ёһо тэдыгээр хандахагүй, колхоз бүхэнэй эрхэ байдалые хараадаа абажа, таарамжатайень олохо, зүб шиидхэбэри гаргаха хэрэгтэй. Үйлэдбэриин бригадые (тракторно-таряан ажалай гү, али тракторно-комплексно) хүтэлхын тулада бригадирнуудые томилоод, тэрээндэ анхандаа тракторна бригадын бригадир байһан хүниие техническэ талаар туһалагша болгон үгтэхэ, нэгэ тоо бүридхэгшэ табигдаха ёһотой.

Колхозой бүхы техникые (автопарка, электрын хүсэнэй түхеэрэлтэнүүд, элдэб станогууд, фермэнүүдтэхи механизмууд) гүйсэд һайнаар ашаглажа байхын тула томо колхоздо инженер-механигые, дунда зэргын колхоздо техник-механигые түрүүлэгшын орлогшоор байлгаа һаа дээрэ байха. Тэдэнэр колхозой бүхы техникын түлөө, тэдэнэй ямараар ашаглагдажа байһанай түлөө харюусалгатай хүнүүд байха зэргэтэй. Мүнөө колхоздо үйлэдбэриин бригаданууд эгээл шиидхэхы хүсэн болоод байна. Иимэ бригадануудта бүхы техникэ үгтэжэ, олон колхознигууд ажаллана. Тэдэнэр ажахын бүхы һалбаринуудай үндэһэ һуури болохо газар таряалан эрхилнэ бшуу. Иимэ бригадануудай хүдэлмэриһөө колхозой байра байдал бүримүһэн дулдыдаха жэшээтэй. Эгээл тиимэһээ иимэ бригадануудые хүтэлбэрилэгшэдөөр эрдэмтэй, эмхидхэлэй шадабари һайтай, ажал хүдэлмэреэ ухаансар шадамараар эрхилжэ шадаха хүнүүдые табиха гээшэ тон шухала болоод байна.

Хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдэй эхилхэһээ хойшо машинно-тракторна паркаяа техническэ талаарнь зүбөөр ашаглаха асуудалда партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд онсо анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Техникэ ашаглалгаар МТС-үүдэй олоһон һайн дүй дүршэлнүүдые колхозууд гүйсэдөөр хэрэглэхэ, машинануудые ашаглаха үйлэдбэриин-техническэ заабаринуудые наринаар сахижа байха гээшэ тон шухала. Колхоз бүхэндэ бригадануудай жэлэй хүдэлмэриин түсэб зохёогдожо баталагдаха, трактор, машинануудые заһабарилха график табигдаха, түлишэ, запасной частьнууд болон заһабарилгын материал гаргашалха нормо зохёогдохо ёһотой.

Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС-үүдэй директорнүүд колхоз бүхэнэй байра байдалтай һайнаар танилсажа, заһабарилгын мастерскойнуудые бариха, машинануудаа хаана хадагалха, байлгаха асуудалые шиидхэлгэдэнь туһалха зэргэтэй.

Мүнөө колхозуудай хүдэлмэриин шэнэдхэн табигдажа байхада ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, колхознигуудые материальна талаарнь урмашуулха асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй болоод байна. Илангаяа механизаторнуудай, таряан ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһые гуримшуулха саг болоо. Юуб гэхэдэ, мүнөө үе болотор эдэ хүнүүдтэ ургуулһан ургасыень харалсажа ажалай түлөөһэн үгтэдэггүй байгаа бшуу.

Мүн тэрэшэлэн колхоз бүхэндэ бригада, фермэнүүдые ажахын тоосоондо оруулжа захалха шухала болоо. Илангаяа гол хүдэлмэринүүдээр, жэшээлхэдэ, продукци абалгаар, ажалта үдэр, мүнгэ зөөри гаргашалгаар ажахын тоосоо бии болгохоор болонхой. Ингээд байбал колхознигууд бүри урма хэшээлтэйгээр ажалладаг болохо һэн.

КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоол дотор, илангаяа сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл дотор экономическа талаараа һула колхозуудые хүтэлбэрилгээ һайжаруулха шухала байһан тухай нютагай органуудай онсо анхарал хандуулагдана гэжэ нүхэр Хахалов хэлэбэ. Гээгдэнги колхозуудые ойрын жэл—хоёр жэл соо дундуур, түрүү колхозуудай зэргэдэ гаргаха хэрэгтэй. Гээгдэһэн колхозуудые өөдэнь гаргаха, кадрнуудаар бэхижүүлхын, али болохоор туһалхын орондо тэдэнэй эдлүүри дээрэ совхозуудые бии болгохо гэһэн буруу ябадалнууд манай зарим аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө гараһан байна. Теэд энэ асуудалай шиидхэгдэнгүй байхада тэдэ колхозууд гээгдэнги зандаал, нэгэл дороо байдаг гү, али урагшаа удаанаар дабшажа ябадаг һэн.

Энэ талаар айкомуудһаа, аймгүйсэдкомуудһаа партиин обком, республикын Министрнүүдэй Совет шанга эрилтэ баһал табидаггүй байгаа гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энээнэй гэмээр хэдэ хэдэн аймагуудта экономическа талаараа һула, гээгдэнги, колхознигуудайнгаа ажалта үдэртэ мүнгэ багаар хубаадаг, үри ехэтэй болоһон колхозууд бии.

Эдэ колхозуудай тоодо Сэлэнгын аймагай XVII партсъездын, Ториин аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь», Заиграйн аймагай Кировэй нэрэмжэтэ, «Путь к коммунизму», Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозууд оролсоно. Республика доторнай иимэ гээгдэнги 45 колхоз бии. Эдэ колхозуудай гээгдэнги байһанай, тэдэниие хүтэлбэрилгын муу байһанай шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые шэлэн оложо табихадаа хайша хэрэгээр хандагдадаг, түрүүлэгшэнэр түргэ түргэнөөр һэлгэгдэдэг байна. Сэлэнгын аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ, Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозуудта һүүлэй гурбан жэл соо гурба-гурбан түрүүлэгшэ һэлгэгдээ. Ториин, Закаменай, Хэжэнгын болон бусад хэдэн аймагуудта баһал иигэжэ түрүүлэгшэнэр хирэ хирэ болоод лэ һэлгэгдэжэ байдаг. Гээгдэнги колхозуудые түрүү зэргэдэ гаргахын тула, тон түрүүндэ, бэлэдхэл, шадабари һайнтай түрүүлэгшые, бригадирнуудые, фермэ даагшанарые оложо табиха хэрэгтэй. Мүнөө МТС-үүдэй хубилгагдаад байхада иигэхэ аргатай болоод байнабди.

3. Хүдөө ажахын ябажа байгаа хүдэлмэридэ анхаралаа табиха хэрэгтэй

Саашань нүхэр Хахалов республикын, колхоз, совхозуудта газар таряалан эрхилэлгые һайжаруулжа, элдэб ургамалнуудай баян ургаса хуряадаг болохо шухала байһан тухай тогтожо хэлэбэ.

Һүүлэй олон жэл соо зарим нютагуудта ороо һо таряанай, үбһэ ногооной муу ургаса хуряагдажа, колхоз, совхозуудай ажахын һалбаринуудай, илангаяа мал ажалай хүгжэлтэдэ һаад болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ 250 мянга гаран гектар шэнэ газар ашаглагдажа, тэжээлэй ургамалнуудай тарилгын талмайе үргэдхэхэ, парай газар һураггүй ехээр бэлэдхэхэ арга олгоо. Гэбэшье, бүхы полинууд, сабшалантуудайнгаа ургасые дээшэлүүлхын түлөө эрид шанга тэмсэл хэгдэнэгүй. Тиигэжэ малайнгаа улам үдэжэ байтар ургаса абалгаяа дээшэлүүлнэгүйбди.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ороо һо таряан, бүдүүн, шэмэтэ тэжээлнүүд, хартаабха, овощь багаар хуряагдаа. Республика дотор га бүриһөө дунда зэргээр ойроодоол 7,8 центнер ороо һо таряан, 30 центнер хартаабха, 40 центнер овощь, 43 центнер силослэхэ ногоон тэжээл, 5,4 центнер үбһэ ногоон хуряагдаа.

Илангаяа Зэдын, Сэлэнгын, Курумканай, Заиграйн аймагуудта үндэр баян ургасын түлөө шанга тэмсэл хэгдэнэгүй. Һүүлэй хэдэн жэл соо эдэ аймагуудта гектар бүриһөө ороо һо таряанай ургаса 3—4 центнерһээ, үбһэ ногооной 2—3 центнерһээ дээшэлнэгүй.

Мүн Түнхэнэй, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Баргажанай, Кударын аймагай колхозууд ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэнэгүй. Тиигэжэ малынь үбһэ тэжээлээр дутамаг байгаад, ашаг шэмэ багаар үгэнэ.

Ургаса юундэ бага байнаб гэхэдэ, энээнэй түлөө партийна, советскэ органууд шанга тэмсэл дэлгэрүүлнэгүй, эрид шанга хэмжээнүүдые абахын, бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхын орондо «хура бороон оронагүй» гэжэ шалтаад, дутагдалнуудтайгаа эбсээд һуудаг ушарнууд олонхи аймагуудта үзэгдэнэ. Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха зорилгоор хүдөөгэймнай ажалшад ойрын жэлнүүдтэ мал ажалаа хүгжөөхэ ехэ уялга абаа. Уялгын ёһоор, 1956 онойхидо орходоо 1960 ондо һооһо хайшалалга 2,6 дахин дээшэлхэ, хонидой тоо толгой хоёр дахинаар олошорхо байна. Тиихэдэ һү һаалга гурба дахин дээшэлхэ, эбэртэ малай тоо толгой 30 процентээр олошорхо, мяха абалга 2,2 дахинаар ехэ болохо, тиихэ зуураа гахайнуудай тоо толгой 3 дахинаар олошорхо зэргэтэй.

Малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаад байгаал һаа, энэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаха байнабди. Энэ зорилгоёо шиидхэхын тулада республика дотороо гектар бүриһөө 10—12 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряажа, колхоз, совхозуудтаа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо яабашье 1,5 дахин ехэ ороо һо таряа хуряан абаха ёһотойбди. Шэмэтэ тэжээл хоёр дахин ехээр хуряагдаха гэхэ гү, али үнеэн бүридэ 10 тонноһоо бага бэшэ силос дараха, гектар бүриһөө 30 тонноһоо бага бэшэ силослэхэ кукурузын, наран сэсэгэй ногоон эшэ намаа хуряаха зэргэтэйбди. Тиихэдэ бүдүүн тэжээл хоёр дахин ехээр бэлдэгдэхэ гэхэ гү, али гектар бүриһөө 12 центнерһээ бага бэшэ үбһэ, 20 центнерһээ бага бэшэ зелёнко хуряаха хэрэгтэй. Гектар бүриһөө 100—120 центнерһээ бага бэшэ хартаабхын ургаса, 100 центнерһээ бага бэшэ сахарай свёклын ургаса хуряаха шухала.

Энэ жэл хабарай тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр, агротехническэ эрхим болзорто, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ шухала байһанда элидхэлшэ онсолон тогтожо хэлэбэ. Ургамал бүхэниие тааруу сагта тариха, 2—3 үдэр соо парай бүхы газарнууд дээрэ шиг нойто барюулха, тиихэтээ хамта илангаяа тала газарнуудта парай, намарай парай полинуудай хүрьһыень тэгшэлхэ хэрэгтэй.

Хабарай полевой хүдэлмэриин шанарые шалгажа байха тусхай хиналта эмхидхэхэ шухала. Колхозой агрономой, үйлэдбэриин бригадын бригадирнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Үрэһэ хүрэнгээ хүсэд дүүрэнээр бэлдэжэ, тарилгын эхилтэр сэбэрлэхэ шухала байһанда элидхэлшэ анхарал хандуулна. Ерэхэ жэлдэ хүсэд хүрэхэ үрэһэтэй байхын тула мүнөө жэл һайн газарнуудта үрэһэ ургуулха хэрэгтэй.

Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ машина, техникээ колхоз, МТС, совхоз бүхэн ойрын үдэрнүүдтэ заһажа дүүргэхэ, горючи, запасной частьнуудаа зөөжэ абаха ёһотой.

Саашань нүхэр Хахалов газар тарялан эрхилэлгын культура дээшэлүүлхэ асуудалда тогтожо хэлэбэ. Колхозууд зүб севооборотой болохо ёһотой. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээлэй үнэтэ ургамал болохо кукурузые тоодоггүй байһан зандаа. Зэдын, Мухаршэбэрэй, Кударын болон бусад зарим аймагуудай хэдэ хэдэн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд кукурузынгаа тарилгые бага болгохо гэжэ байнхай. Кукуруза ехээрарижа, һайн ургаса хуряадаг болоол һаа, малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэдэг болохобди гэжэ эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгоногүй. Кукурузын лэ ашаар орон доторнай һүүлэй 2—3 жэл соо хоёр-гурба дахин ехэ һүн һаагдадаг болоол.

Зорилго юуб гэхэдэ, мүнөө жэл кукурузын һайн ургаса ургуулхын тулада хам оролсохо хэрэгтэй. Холо бодолгүй, тулюур хүтэлбэрилэгшэдэй кукурузые муушалха һэдэлгэ гаргаа һаань, тэдээнтэй эрид шууд тэмсэхэ шухала.

Кукуруза ургуулхатаяа хамта турнепс, сахарай, тэжээлэй свёкло, тэжээлэй капуста гэхэ мэтын үнэтэ ургамалнуудые ехээр таридаг болохо хэрэгтэй. Мүн ногоо таридаг болохо, хартаабхынгаа, газарай бусад эдеэнүүдэй тарилгые үргэдхэхэ байнабди. Ганда тэсэмгэй, ургаса ехээр үгэдэг шара будаагай тарилгые үргэдхэхэ хэрэгтэй.

Полинууд, сабшалан дээр[э] шэбхэ ехээр гаргажа үтэг[...] һаа, һайнаар уһалаа һаа, [...] баян ургаса хуряахабди. Эн[...] лаар аймаг бүхэндэ хөөр[...] ехээр болодогшье һаа, хүд[...] мүртэйгөөр ябуулагданагүй.

Саашань элидхэлшэ малай[...] жэлгын ямараар үнгэржэ б[...] тухай тогтожо хэлэбэ. Мала[...] шоруулха талаар ехэ уялга [...] шье, хэдэ хэдэн аймагуудай [...] зууд малаа гарзалуулжа бай[...] дын аймагай колхозуудта түл[...] гарзалһанай гэмээр гурбан [...] соо 100 эхэ хонин бүридэ ор[...] 39 хурьган абтаад, түлжүүл[...] байна. Энэ аймагай кол[...] үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 2[...] лограмм гэхэ гү, али нёдондо[...] до орходоо бүхыдөө гансаха[...] цент ехэ һү һаагаа. Партиин[...] мой зүгһөө шанга һануулгын[...] һэн байбашье, КПСС-эй Зэд[...] ком, аймгүйсэдком, тусхайлб[...] хэд Барьядаев, Борисов гэгш[...] хихо тобшолол хээгүй, дутагд[...] даа усадхаха хэмжээ абанаг[...]

Мүн Яруунын, Заиграйн ай[...] колхозуудта малай үхэл нё[...] нойхиһоо бури олошорбо.

Мүнөө жэл олохон аймаг[...] партийна, советскэ органу[...] һаалгые дээшэлүүлхын түлө[...] тойгоор тэмсэнэгүй гэжэ элид[...] тэмдэглэбэ. Тиигэжэ респу[...] дотор һү һаалга бүхыдөөшье, бүридэшье абахада тон бага [...] һаар. Илангаяа Яруунын, [...] гын, Тарбагатайн, Прибайка[...] Ахын, Закаменай аймагуудта[...] багаар һаагдана. Эдэ аймаг[...] колхозуудта һүн юундэ [...] һаагданаб гэхэдэ, үбһэ т[...] уридшалан бэлдэгдэжэ, ам[...] лагдажа үнеэдтэ эдюулэгд[...] тэдээндэ үбэлдөө булеэдхэ[...] уһан уулгагданагүй, гараха[...] ниинь хүсэд һаагданагүй.

Хони үсхэбэрилгые саа[...] хүгжөөхэ тухай хөөрэхэ э[...] элидхэлшэ мүнөө жэлдэ 100 [...] нин бүриһөө 140 хурьга абах[...] гын хэр зэргээр дүүргэгдэж[...] һанда тогтобо. Апрелиин 1-[...] хоз, совхозуудтамнай 1 м[...] 400 мянга гаран хонин тоол[...] 563 мянган хонидой 310 мянг[...] хурьгаланхай, апрель, май[...] нуудта үшөө 100-гаад мянган [...] гад абтахаар багсаагдана. [...] шье хэдэ хэдэн аймагуудта[...] шээлхэдэ, Кабанскын, Прибай[...] ска, Заиграйн, Яруунын боло[...] сад зарим аймагуудта 100 [...] ниндо бодоходо тон үсөөн х[...] абтаа.

Ерэхэ ноябрь, декабрь һар[...] та республика доторoo бүхы[...] —200 мянган хэнзэ хурьга [...] тула аймагай организацинуу[...] хоз, совхозуудай хүтэлбэри[...] һаналаа ехээр табиха, хонид[...] най орооной кампаниие саг [...] тонь, һайнаар үнгэргэхэ зэрг[...]

Совхозуудта хони үсхэбэ[...] хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо анх[...] хандуулха шухала. Кяхтын [...] хониной совхоз гэжэ тоолог[...] шье һаа, зарим томо колхоз[...] һураггүй үсөөн хонитой. Ян[...] 1-дэ ойроодоол 12,5 мянган х[...] байба. Ойрын 2—3 жэл соо э[...] хоз хонидоо 50—60 мянган[...] гэхэ ёһотой. Тиигээд саашад[...] совхоз, мүн Борьёогой, С[...] мын, Хориин совхозууд 70 [...] мянган хонитой болохо зэрг[...]

Гахай үсхэбэрилгые түр[...] хүгжөөхэ шухала байһа[...] хай элидхэлшэ хэлэбэ. [...] һалбариие хүгжөөлгэдэ [...] һал дутуу дунданууд [...] Гахай үсөөнөөр шахагдана, [...] хоролтодо оруулагдана. Мүн[...] даа гахайнуудые бэлшээрии[...] ногоондо байлгажа, хартааб[...] зарай бусад эдеэнүүдые, ног[...] жээл эдюулэлсэн, олоорнь [...] хэрэгтэй.

4. Колхозуудта ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхын түлөө

Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Хахалов партийно-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха зорилгонуудта тогтожо хэлэбэ.

Мүнөө МТС-үүдһээ олон тоото механизаторнууд, мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо 600 гаран коммунистнууд, мянга шахуу комсомолшуул колхозуудта ошоо. Энэ ехэ хүсэн. Энэ хүсые зүбөөр хэрэглэжэ шадаха хэрэгтэй.

Колхозуудай партийна эхин организацинуудай үүргые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, тэдэниие шадабаритай эмхидхэгшэдээр бэхижүүлхэ шухала.

Шэнэ эрхэ байдалда советскэ органуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, аймагай Соведэй гүйсэдкомдо хүдөө ажахын үйлэдбэриие һайн мэдэхэ хүнүүдые табиха шухала болоо.

Колхозууд машина, техникээ өөһэдынгөө мэдэлдэ абажа, [...] даа хүдөө ажахыгаа хүгжөөх[...] арга боломжонуудтай болож[...] на. Теэд, тэдэ арга боломжо[...] гүйсэдөөр хэрэглэхын тула [...] хэлэй, ниитэ-политическэ хү[...] рииe үдэр бүри, үсэд оролдо[...] гоор ябуулжа, социалистичес[...] рысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ [...] ла. Энэ хэрэгтэ партиин айк[...] колхозуудай партийна эхин [...] низацинууд онсо шухала анх[...] хандуулха зэргэтэй. Энээнэй [...] зоной дунда хүдэлмэри ехээр[...] даг болохо, агитколлектив[...] агитаторнуудай, хүдөөдэхи [...] турно-гэгээрэлэй бүхы эмхи[...] гаануудай ажал-ябуулгые һ[...] руулха, ойлгууламжынгаа б[...] дэлмэриие КПСС-эй ЦК-гэй [...] ральска Пленумэй, СССР-эй [...] ховно Соведэй нэгэдэхи с[...] шиидхэбэринүүдтэй нягта х[...] тойгоор ябуулха хэрэгтэй.

КПСС-эй ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕДЭЙ ХОЁРДОХИ ПЛЕНУМ

Нүхэр А. У. Хахаловай элидхэл тушаа хэлэһэн хүнүүдэй үгэһөө

хэлэй һүүлдэ түрүүлжэ Му- бэрэй аймгүйсэдкомой тү- шэ нүхэр Караманов үгэ

хэдүүд! Колхозно байгуу- саашадань хүгжөөхэ, ма- тракторна станцинуудые ху- тухай партиин Центральна эдэй февралиин Пленумэй бэрине манай аймагай хү- алшад бүхы совет арадтаяа тон ехээр һайшаажа угтаа, нүхэр Караманов хэлэбэ.— суудал эгээл саг болзортоо ва. Хэрбээ саашадаа МТС- шан хэбээрээ байжа үргэл- болоо һаа, колхозуудай нии- ажахын хүгжэлтэдэ һаадтай болохо һэн. Юуб гэхэдэ, энэ тор нэгэ газар дээрэ хоёр колхоз, МТС ажаллажа бай- уу. Энээн дээрэһээ боложо дутагдалнууд гарадаг, ажал эриин эмхидхэл һулардаг Парти, правительствынгаа байгаа түүхэтэ удхашанар- хэмжээ-ябуулгануудые манай й хүдөөгэй ажалшад айхаб- һайшаан угтаад, мүнөө а, тракторнуудаа худалдан хабарайнгаа тарилгада эр- гээр бэлдэжэ байна. Хаба- рилгада хэрэгтэй машина, ээ бүхы колхозууднай абаа. ань МТС-эй хүдэлмэришэд механизаторнууд, хүдөө мэргэжэлтэд колхоздо о орожо байнхай. Мүнөө 600 механизатор, 14 инженерно- ческэ хүдэлмэрилэгшэд, 8 аг- бусад мэргэжэлтэд колхо- гэшүүд болоо.

дхэл һайнтай хүнүүд колхо- эльгээгдэжэ, колхозуудай рнууд, фермэ даагшанар

ээ нютагуудта боложо бай- мэ ехэ хубилалтын үедэ хүдэлмэреэ зүб мүрөөр, али лаһаа тааруугаар эмхидхэхэ тон шухала. Энэ асуудалые ар шэнжэлжэ, колхозуудта ажалай-тракторна бригада- эмхидхэнэбди. Тиихэ зуу- бригаданууды, мал ажалай үүдые ажахын тоосоондо гдана. «Искра» колхозой та- ажалай-тракторна бүхы бри- уд, фермэнүүд ажахын тоо- ороо.

жэ ажалаа эмхидхэхэдэ һу- дээрэ байха гэжэ бидэнэр бди. Ажахын тоосоондо оро- колхознигууд хүгшэн залуу- рэгтэй, эмэгтэйгүй «ажалда ы, ажалта үдэр олохомнай» бадаг болоо. Нарай үхибүү- эрнүүд колхоз, бригада з ясли эмхидхэхэ тухай асуу- гаар табина. Теэд тиигээ- дэнь аргагүй. Юуб гэхэдэ, нигууд хэһэн ажалаараа, шэнээн ургаса хуряаһаараа, а хэды шэнээн ашаг шэмэ раа ажалта үдэртөө мүнгэ, таряа болон бусад зүйлнүү- баха байна бшуу.

ойнгоо хүдөө ажахые хүг- тушаа һүүлэй жэлнүүдтэ , правительствын абажа бай- мжээ-ябуулгануудай ашаар ойнгоо нийтын ажахын хүг- , малай үдэжэ, ашаг шэмынь жэ байһан тухай Иволгын ай «Улаан Оронго» колхозой на организациин секретарь Бимбаев һонирхолтойгоор бэ. 1953 оной сентябрь һара- КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй түү- тогтоолой гарахада колхоз 6 гаран хонитой байһан аад, 13 мянган хонитой болоо. из хонин бүриһөө 2 килограмм нооһон хайшалагдадаг бай- ад, нёдондо 3 килограммһаа эй барагсаан нарин, нарибтар хайшалагдаа.

үнөө колхозоймнай саашадаа ран хүгжэхэ шэнэ үргэн зам жэ байна гэжэ манай кол- гууд тоолоно,—гээд нүхэр ев үгээ үргэлжэлүүлнэ. — ад машина, техникээ худал- бажа, саашадаа ажалаа хай- жэ эмхитэйгээр ябуулхаяа жолжо байнабди. Комплексно а бригадаяа ажахын тоосоон- уулхамнай. Эдэ үдэрнүүдтэ жэ байгаа хабарайнгаа та- да бэлэдхэлэй хүдэлмэри ур- далайсатайгаар ябуулагдажа Трактор, машинануудаа ха- ха нэгэ сарай бариха, заһаба- и мастерской түхеэрхэ гэжэ айбди. Мянгаад кубометр ба- модон отологдожо бэлдэг- электрогагнууриин нэгэ агрегат лаажа абтаа. Заһабарилгын мастерскойе түргэнөөр тү- дүүргэхэ гэхэдэмнай за- станогууд, дарханай зэр гүүд олдожо үгэнгүй бэр- лнэ. Мүнөө хүдөө нюта- иимэ ехэ хубилалтын о байхада, манай республи- лангалгын эмхи зургаанууд, станцинууд элдэб хэрэгсэлнүү- дээ эльгээнэгүй, энэ шухала лые нобшо удаанаар, мар- шиидхэнэ гэжэ хэлэхэ б.

аймагта урдань хоёр МТС байһан аад, мүнөө гансал Иволгын МТС-эй буусада заһабарилгын-техническэ станци бии болгогдохо гэжэ байнхай. Тиибэлынь станциһаа холо байха туладаа манай колхоз Саянтын МТС-эй гэр байрануудые, үлэһэн түхеэрэлтэнүүдыень худалдажа абаха гэжэ хэлсэһэн байна. Иимэ гүйлтатайгаар хандаһаар нилээд үни болообди. Теэд энэ асуудалые республикын Хүдөө ажахын министерство, Министрнүүдэй Совет шиидхэнэгүй.

Тиихэдэ ажал ехэтэй зарим хүдэлмэринүүдые механизацилдаг болохо тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб. Таряалан, сабшалангуудаа үтэгжүүлдэг болохо тухай хоол хэлсэдэг гээшэбди. Манай гүүртэ, фермэнүүдэй газаагуур наг шэбхэ айхабтар ехэ. Теэд наг шэбхээ полинууд, сабшалангууд дээрэ гаргаха гэхэдээ хүдэлмэришэднай дутаалдана, бэшэ ажалдаа хүшэ хүрэнэгүйбди. Илангаяа машинада аргал шэбхэ ашаха хүдэлмэридэ олон хүниие табиха ушартай болоогдоно. Манай МТС-тэ нёдондо наг шэбхэ ашаха нэгэ машина хүдэлдэг һэн. Тэрэ 4—5 ашаанай машинын, 100-гаад хүнэй хэхэ ажалые һаадгүй хээд байдаг һэн. Теэд мүнөө иимэ машина абаха гэхэдэ, хаанаһаашье олохын аргагүй. Тэдэниие манай республикын заводуудта, тусхайлбал, ПВЗ-дэ хэжэ болохо байгаа.

—Мэргэжэл һайнтай механизаторнуудые олоор бэлдэхэ гээшэ шухала зорилгонуудаймнай нэгэн,— гэжэ Ажалай резервнүүдэй управлениин начальник нүхэр **Томин** хэлэбэ.—Һүүлэй жэлнүүдтэ манай механизаторнуудай училищинуудта олон залуушуул һуража гараа. Тэдэ хүнүүд мүнөө колхоз, совхозуудаймнай полинууд дээрэ трактор, машинануудые жолоодожо ябана.

МТС-үүд хубилгагдажа, бүхы техникэ колхозуудай мэдэлдэ ороод байхадань механизаторнуудта, илангаяа һая һургуули дүүргэһэн залуу механизаторнуудта ажалай, ажаһуудалай зохид һайн арга боломжо бии болгогдохо ёһотой. Һүүлэй жэлнүүдтэ өөрынгөө мэргэжэлээр хүдэлдэггүй, культурна ажаһуудалай зохистой арга боломжын бии болгогдоогүй дээрэһээ олон залуу механизаторнууд ажалаа орхижо ондоо хүдэлмэридэ ородог болоһон байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Тимлюйскэ МТС-тэ 29 механизаторнууд эльгээгдээд, тэдэнэй 23-ниинь тарашоо. Саашадаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд залуу механизаторнуудта онсо анхаралаа хандуулдаг байха ёһотой.

Мүнөө хабартаа дархашуулай, барилгашадай, токарьнуудай курсануудта хүнүүдые саг болзор соонь эльгээгыт гэжэ нүхэр Томин колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ хандаба.

—Мүнөө манай колхозууд баяжаа, олзо доход ехээр абана,—гэжэ КПСС-эй Баргажанай айкомой секретарь нүхэр **Малыгин** хэлэбэ.— 10 колхозтойбди. Нёдондо колхозууднай хамта 13 миллион түхэригэй олзо доход абаа. Тиимэһээ колхозуудаймнай хубаагдадаггүй мүнгэн санда мүнгэ зөөри яһала бии. Энээнэй ашаар мүнөө колхозууд машина, техникэ хэрэгтэй соогоо худалдан абажа байна. МТС-үүдэй хубилгагдахада 140-өөд хүн колхозуудта ошобо. Гэбэшье, инженернүүд дутамаг. Манай аймагта 5—6 инженернүүдые эльгээгыт гэжэ республикын Хүдөө ажахын министерстводэ хандаха байнабди.

Манай аймагта Уһалууриин системын управлени бии юм. МТС-үүдэй хубилгагдажа байхада хүн зоноор олон энэ Управлениие баһал үгы болгожо, уһалууриин һубаг, канавануудые колхозуудта даалгажа үгэбэл зүйтэй байгаа. Аймгүйсэдкомой дэргэдэл нэгэ техник-мелиораторые байлгаа болбол болохо һэн.

Колхозууд олон һалбарита ажахытай боложо, ажал хүдэлмэринь үргэдэжэ, электрын хүсые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо ёһотойбди. Гэхэ зуура, энэ талаар ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Манай аймагта колхоз хоорондын гидроэлектростанцинууд бии аад, үбэлэй һарануудта уһаниинь хүрэжэ зогсошоно. Тиимэһээ эгээ хэрэгтэй сагтаа электрын хүсэ үгыдэнэбди. Энэ дутагдал зайсуулагдаха ёһотой.

—Мүнөө манай ороной хүдөө нютагуудта түүхэтэ удхашанартай хубилалта боложо байна, — гэжэ Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Халудоров** хэлэбэ. — Энэ хабар МТС-гүйгөөр колхозууд өөһэдөө өөһэдынгөө машина, техникээр хабарайнгаа тарилгые үнгэргэхэнь. Иимэ ехэ хубилалтын боложо байхада мэдэгдээгүй, ойлгогдоогүй юумэнүүдэй олоор ушаржа байһанда гайхахааршье бэшэ. Нилээд бэрхэшээлнүүд дайралдана. Хайшан гэжэ ажалаа эмхидхэхэ тухаймнай республикын **партийна**, советскэ, хүтэлбэрилхы организацинууд, научна эдэбхитэд тодорхой һайн заабари, туһаламжа үгэнэгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Адуу малайнгаа үдэжэ, олошоржо байхада тэжээл ехээр бэлдэдэг болохо хэрэгтэй. Энээнэй тулада бидэнэр үбһэ ногоо муугаар ургадаг сабшалан, бэлшээринүүдээ хахалжа, тарилга хэдэг болохо зорилго урдаа табинабди. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ бута болдогтой газарнуудые сэбэрлэжэ, 100-гаад гектар шэнэ газар ашаглаабди. Энэ хүдэлмэриие бүри үргэнөөр ябуулха байһан аад, машина, техникээр дуталдана. Манай Түнхэнэй аймагта нуур намаг хатааха, бута болдогтой газарнуудые тэгшэлхэ машинануудые эльгээлсыт.

Һүүлээрнь нүхэр Халудоров хаанашье хүдэлдэггүй, миин олзо бэдэржэ ябадаг хүнүүдые ажалда оруулдаг болохо тухай хэлэбэ.

—Намар һамар сохилгын үедэ иимэ хүнүүд хүдөөдэ олооро ошожо, таряа хуряалгын халуун хүдэлмэриин үедэ ажалда һаад хэнэ, колхознигуудай журам һуларуулна, —гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые нэгэ газарта тогтоожо удаан саг соо хүдэлгэхэ шухала байһан тухай республикын Хүдөө ажахын министр нүхэр **Иванов** хэлэбэ. Илангаяа һүүлэй 2—3 жэл соо хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажалһаа гараха, нэгэ газарта хүдэлжэ байтараа ондоо тээ ошоод ажалда орохо гэхэ мэтын ушарнууд ехээр үзэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхозуудһаа 65 зоотехник, 67 агроном гаража ошоһон байна. Бичурын аймагта 16 агрономой 7-ниинь ажалһаа гаража ошоо. Иимэ баримтанууд мүн Түнхэнэй, Закаменай аймагуудта үзэгдэнэ. Тиихэдэ мүнөө МТС-үүдэй хубилгагдажа байхада олохон инженернүүд, агрономууд колхоздо **үшөө ороодүй байһаар.**

—Промышленна предприятинуудай зүгһөө шефскэ туһаламжые эрид һайжаруулха шухала. Энэ талаар үгэ хэлэһэн олон нүхэдшье тэмдэглэбэ,—гэжэ Министр үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ,—Республикын совнархозой предприятинууд шефтээ абаһан колхозуудтаа али болохоор туһалха, мүнөө илангаяа заһабарилгын мастерскойнуудые бариха, тэдэнээ элдэб хэрэгсэлнүүдээр түхеэрхэ хэрэгтэнь туһалха ёһотой.

— Машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай асуудалай хаһа саг соогоо тон зүбөөр табигдаһан тухай эндэ хэлэгдэбэ,— гэжэ КПСС-эй Кударын айкомой секретарь нүхэр **Федоров** тэмдэглэбэ.— Бидэнэр аймагайнгаа колхозуудта комплексно бригадануудые эмхидхэхэ оролдолго гаргаһан байгаабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ комплексно, тракторна бригада байгуулаа һэмди. Тэрэнэй ашаар хүсэ зөөри урдынхиһаа багаар гаргажа, бүри ехэ продукци абажа шадаһан байнабди. Жэшээлхэдэ, энэ бригада урдынхидаа орходоо 450 центнер хартаабха ехээр ургуулһан, 300 центнер үбһэ ехээр хуряажа абаһан байна. Тэрээнһээ гадна тус бригада зарим барилгануудые хэһэн байха юм. Тракторна, таряан ажалай бригаданууды нэгэдхэхэдэмнай хамһабарнин 25—30 хүдэлмэришэд сүлөө гаража үгэһэн байна. Тиигэжэ, продукци абахын тулада ажалта үдэр үсөөнөөр гаргашалагдадаг болоо.

Мүнөө МТС-үүдые хубилгаһанһаа уламжалан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна организацинуудай болон аймгүйсэдкомуудай үмэнэ шэнэ асуудалнууд табигдаба.

МТС-үүдые хубилгаха талаар манай аймагта зарим хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Хамагай түрүүндэ колхозуудые хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха зорилгые шиидхэжэ байнабди. Олонхи колхозууднай механизаторнуудаар мүнөө хүсэд хангагданхай. Зүгөөр зарим колхозуудта энэ хүдэлмэри дүүргэгдээгүй байһаар. Тиихэдэ ажал хүдэлмэри түсэблэхэ, ажалай түлөөһэ үгэхэ гуримууд үшөөл хүсэд зохёогдоогүй.

«Путь к коммунизму» колхозой энэ талаар юу хэжэ байһан тухай партиин аймагай комитедэй бюрогой заседани дээрэ хэлсээбди. Энэ колхоз аймаг соогоо хамагһаа түрүүлэн машина, техникэ зүбөөр ашаглаха хэмжээнүүдые абаһан байгаа. Эндэ полевой стан түхеэрэгдэһэн, харуулан ойлгуулха агитаци һайнаар эмхидхэгдэһэн байна. Бусад колхозуудта жэшээ боложо үгэхын тулада партийна организацинуудайнь секретарьнууд айкомой бюрогой заседанида уригдаа һэн. Мүн Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо механизаторнуудта зорюулагдан шэнэ культбаза баригдаба. Тэндэнь хамтын байра, улаан булан бии. Гадна энэ колхоз машинануудые табиха һарабша, сарайнуудые барижа байнхай. Энэ культбаза һаяар нээгдэхэ юм. Тиихэдэнь бүхы колхозуудай түрүүлэгшэнэр уригдаха. Мүн тэндэ агитаторнуудай, партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай семинар үнгэргэгдэхэ. Бидэнэр механизаторнуудай зүблөө аймагай центртэ үнгэргөөбди. Тэдэнэр бүри һайнаар ажаллаха уялгануудые абаа. Мүнөө колхознигууд, механизаторнууд тарянанайнгаа газар һайжаруулхын тулада наг шэбхэ гаргажа байна. Шэбхэ полидо гаргаха табан хоног соносхогдоо.

Зүгөөр хабарай тарилгада бэлэдхэлгэдэ олон дутуунууд бии. Эдэниие зайсуулхын тулада бидэнэр хэмжээнүүдые абажа байнабди. Колхозуудта туһалхын тулада айкомой гэшүүд, эдэбхитэд гаргагдаа. Аймагай партийна организаци түрүүшүүлэй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал табидаг боложо байна.

Аймагай колхозуудта тэжээл элбэгээр бэлдэдэг болохо тухай нүхэр Федоров үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

— КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин шиидхэбэринүүдые манай аймагай ажалшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа,—гэжэ партиин Зэдын айкомой секретарь нүхэр **Барьядаев** хэлэбэ.— Аймагаймнай бүхы колхозууд хамта дээрээ 6 миллион шахуу түхэригэй техникэ худалдажа абаа. Олонхи колхозууднай тэдэнэй түлөө хоёр-гурбан жэлэй турша соо гүрэнтээ тоосожо шадаха юм. Һулашагаар хүгжэнги хоёр колхознай табан жэлэй хугасаа соо тоосохо байна. 200 гаран тракторист, комбайнер, механигууд машинно-тракторна станцинуудһаа колхозуудта ороо. Мүнөө үедэ бүхы колхозууднай механигуудтай болонхой.

МТС-үүдые хубилгаһанһаа уламжалан ажал хүдэлмэреэ яажа эмхидхэхэ тухай хэмжээнүүдые абажа байнабди. Тракторна бригаданууд хуушан хэбээрээ комплексно бригадануудай мэдэлдэ үгтэбэ. Хэды шэнээн ажал хүдэлмэри хэхэ байһан тухайнь трактористнуудта мэдүүлэгдээ, машинануудай техническэ харууһалга хэхэ график баталагдаа.

Тиигэжэ МТС-үүдһээ колхозуудта үгтэһэн техникэ хабарай полевой хүдэлмэри эхилхээр гол түлэб бэлэн болонхой. Аймагай колхозууд полинууд дээрээ шииг нойто бариха хүдэлмэри мүнөө эхилээ.

Манай аймаг газар ехэтэй, 11 колхоз, 1 совхоз бии. Тэдэмнай Зэдэ мүрэнэй хоёр талаар оршодог юм. Тиимэһээ манай аймагта заһабарилгын техническэ хоёр станци байгуулбал таарамжатай гэжэ һанагдана. Нэгэ иимэ станци байгуулхаар Хүдөө ажахын министерствын һанаашалжа байһаниинь таарамжагүй гэжэ һанагдахаар байна.

Колхозуудта промышленна предприятинуудай зүгһөө зэр зэмсэг болон түхеэрэлгэнүүдээр туһалха шухала байһан тухай нүхэр Барьядаев саашань хэлэбэ.

Зэдын аймагта малай үбэлжэлгые муугаар үнгэргэжэ, хурьгадай олоор гарзалжа байһан тухай элидхэл соо тон зүб шүүмжэлэгдээ. Хурьгадай гарзалха ябадал болюулха хэмжээнүүдые абажа байнабди. Эдеэлүүлгэ, харууһалгын муу дээрэһээ манай аймагта хурьгад олоор гарзална. Гэбэшье, хурьгадай меокардит гэжэ үбшэнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүдые зооветеринарна институдай хүдэлмэрилэгшэд үшөөл дутамагаар абана гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Барьядаев тэмдэглээ.

Бурят-Монголой совнархозой түрүүлэгшэ нүхэр **Давыдов** трибунын дэргэдэ ерэнэ.

— Республикын ажалшад партиин Центральна Комитедэй февральска Пленумэй шиидхэбэриие, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин баталан абаһан Хуулиие ехэ һайшаалтайгаар дэмжэнэ. Промышленна предприятинууд ехэ уялгануудые абахаһаа гадна, колхозуудые шефтээ абаха гэжэ хэлсэһэн байна. Манай колхозуудта ямар туһаламжа үзүүлхэ аргатай байһан тухайгаа арадай ажахын соведэй мэдэлдэ байдаг ажахы болон предприятинууд хаража үзөө гэжэ нүхэр Давыдов хэлэбэ. Жэшээлхэдэ, колхозуудта 4 мянган элдэб янзын зэр зэмсэг, 30 мянган түлхюур, 3 мянган алха, «ГАЗ-51» машинада хэрэглэгдэдэг 50 комплект зэр зэмсэг, бусад олон түхеэрэлгэнүүдые үгэхэ гэжэ даб дээрэ хараалагдаа. Промышленна предприятинуудай зүгһөө хүдөө ажахыда туһаламжа үзүүлхэ тухай асуудалые арадай ажахын совет һаяын үдэрнүүдтэ эсэслэн хаража үзэхэ байна. Колхозуудта машинануудай жэжэ заһабари хэхын тулада 10 нүүдэл мастерской эмхидхэхээр бидэнэр багсаанабди. Мүн металл отолдог 10—15 станок оложо үгэхэ, машина, техникэ зүбөөр ашаглалгадань **туһалхын тулада** хэдэн олон дүршэлтэй слесарьнүүд болон механигуудые эльгээхэ арга бэдэржэ байнабди. Хүдөөгэй ажалшадта туһалхын тулада зарим янзын запасной частьнуудые олоор бүтээдэг боложо шадаха байнабди.

Тиигэбэшье колхозуудта туһаламжа үзүүлхэ арга боломжонуудаа промышленна предприятинууд мүнөө дээрээ хүсэд элирүүлээгүй байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

Хүдөө ажахын министр нүхэр Иванов металл отолдог 200 станок колхозуудта үгэхэ ёһотойт гэжэ бидэндэ эрилтэ хэбэ. Теэд иимэ олон станок манайда байхагүй. Зүгөөр манай предприятинууд шадаал һаа һайнаар туһалхые оролдохо байһаниинь сохомтой. Зарим нүхэд колхоз бүридэ токарна, фрезеровочно болон бусад станогууд бии байха ёһотой гэжэ хэлэнэ. Энэнь буруу гэжэ тоолохоор байна. Техникэ олонтой томо колхозуудта иимэ мастерскойнуудые барихада болохо. Зүгөөр машина, техникэ үсөөнтэй жэжэ колхозууд заһабарилгын техническэ станцинуудта машинануудаа заһабарилуулдаг байбалынь таатай гээшэ.

МТС-үүдые хубилгаһанһаа уламжалан арадай ажахын соведтэ, тэрэнэй промышленна предприятинуудта ехэ харюусалга тохогдоно гэжэ һайн мэдэрнэбди. Тиимэһээ колхозуудта шадаал һаа ехээр туһалха бүхы хэмжээ бидэнэр абаха байнабди.

Мяха-консервымнай комбинат союзай мяханай промышленность дотор ехэ һуури эзэлдэг юм. Тиимэһээ гүрэнэй түсэб дүүргэлгые тус комбинадай таһалдуулхагүйн тулада хэмжээ абаха шухала. Колхозуудай һайнаар хүдэлмэрилһэнэй ашаар энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда мяханай комбинат даалгабаряа дүүргээ, мүн гүрэнэйнгөө урдахи уялгые дүүргээбди. Тиихэтэй хамта хоёрдохи кварталда мяха тушаалгада бэрхэшээл үзэгдэнэ. Саашадаа мяха ехээр тушааха хэмжээнүүдые абахыень уряалан партиин айкомой секретарьнуудта, аймгүйсэдкомой, колхозуудай түрүүлэгшэнэртэ хандана гэжэ нүхэр Давыдов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

— Аймагаймнай бүхы колхозууд арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор өөһэдтөө хэрэгтэй техникэ худалдажа абаа,— гэжэ партиин Хоринин айкомой секретарь нүхэр **Цыжипов** хэлэбэ.— Аймагаймнай 9 колхоз хамта дээрээ 3 миллион шахуу түхэригэй техникэ абаад байна. Колхозуудаймнай мүнгэн олзо доход жэл ерэхэ тудам ехэ болоно. 1957 ондо колхозуудай олзо 360 мянган түхэриг, зарим колхозуудта 500 мянган түхэригөөр ехэ болоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхоз нёдондо жэлдэ ажалта үдэртэ 7 түхэриг 30 мүнгэ хубаагаа. Иигэжэ тэдэнэй олзо ехэ боложол байна. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада колхозууднай автомашинануудые, мүн бусадшье техникэ яһала олоор худалдажа абаа. Мүн барилгануудые хээ. Тиимэһээ олонхи артельнүүднай худалдажа абаһан техникынгээ үнэ сэнгые хоёр-гурбан жэлэй, зариманиинь дүрбэн жэлэй турша соо түлэжэ шадаха юм.

Колхозууднай абаһан техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр, шадамараар ашаглаха хэмжээнүүдые абажа байнхай. Энээнтэй дашарамдуулан механизаторнууд тухай асуудал хаража үзэһэн байнабди. Мүнөө колхоз бүхэмнай трактор, машинануудаа хоёр халаанда ашаглажа шадаха байна. Гурба, дүрбэн жэлэй саада тээ МТС-үүдһээ колхозуудтаа бусаһан трактористнууд мүнөө өөһэдынгөө мэргэжэлээр хүдэлмэрилхэ болоо.

Машина, техникэ зүбөөр ашаглаха гээшэ шухала зорилго болоно. Тиимэһээ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, бухгалтернууд трактор, машинануудаар хэгдэһэн хүдэлмэриие зүбөөр бүридхэжэ шадаха, ажалай нормо болон сэгнэлтые, горючи болон түрхихэ тоһо гаргашалха нормые мэдэхэ ёһотой. Урдань машинно-тракторна станцинуудта найдаад һуудаг байгаа һаа, мүнөө колхозой хүтэлбэрилэгшэд машина, техникын хүдэлмэриин түлөө өөһэдөө сэхэ харюусаха байна бшуу. Тиимэһээ артельнүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдтэй гурбан семинар үнгэргэхэ гэжэ шиидхэһэн байгаабди. Мүнөө 2 семинар үнгэргэгдөө. Эдэ семинарнууд дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин дүнгүүд зүбшэн хэлсэгдээ, кукуруза яажа тариха тухай, мүн бусад асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа. Ахалагша бухгалтернуудай, счетоводуудай семинар апрелиин 7-до боложо, автотранспортын хүдэлмэри яажа бүридхэхэ тухай асуудал хэлсэгдэһэн байна. Гурбадахи семинарнай һаяар болохо.

Шэнэ эрхэ байдалда колхозуудай партийна организацинуудай секретарьнуудаар ондоо ажалһаа сүлөөлэгдэһэн хүнүүдые табибал таарамжатай гээшэ ха гэжэ нүхэр Цыжипов саашань хэлэбэ.

— Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленумэй тогтоолые зүбшэн хэлсэхэдээ бүхы совет арад энэ түүхэтэ документые угаа ехээр һайшаагаа,— гэжэ партиин Бичурын айкомой секретарь нүхэр **Большаков** хэлээ.— Партиин ЦК-гэй зохёоһон хэмжээе бүхы совет арад нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа гэжэ сесси дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

МТС-үүдые хубилгаха тухай партиин хараалһан хэмжээнүүдые манай Бичурын аймагай ажалшад өөһэдынгөө суглаанууд, митингнүүд дээрэ мүн лэ ехээр һайшаан дэмжээ. Манай аймагай колхозууд булталаа машина, техникэ худалдажа абаба.

Колхозуудай техникэ худалдажа абаад байхада ажалай эмхидхэл үндэһөөрөө хубилаа. Урда тээнь 57 комплексно, таряан ажалай бригаданууд аймагай колхозуудта бии байгаа һаа, мүнөө тэдэнэй орондо 44 комплексно-тракторна, тракторно-таряан ажалай бригада байгуулагдаба. Тэдэниие хүтэлбэрилэгшэдөөр урдань тракторна, таряан ажалай бригаданууд бригадирнууд, мүн жиирэй механизаторнууд байһан бэлэдхэл һайнтай нүхэд томилогдоо.

Артель бүридэ түрүүлэгшын орлогшонороор механигууд томилогдобо. Өөһэдтэнь даалгагдаһан ажал хэрэгэй түлөө харюусалгынь дээшэлүүлхын тулада механизациин талаар колхозой түрүүлэгшын орлогшонорой, тракторно-комплексно бригадануудай бригадирнуудай аймагай семинар партиин айком, аймгүйсэдком үнгэргэһэн байна. Хабарай тарилга амжалтатайгаар үнгэргэхэ, техникэ зүбөөр ашаглаха тухай асуудалнууд эдэ семинарнууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

МТС-үүдэй хубилгагдахада 600 шахуу механизатор колхозуудта ошоо. Мүнөө тэдэнэр наг шэбхэ поли дээрэ гаргана, барилгын модо отолно, гараж болон мастерскойнуудые барилсана. Механизаторнуудай урмашал дээшэлүүлхын тулада тэдэндэ хүлһэ түлэхэ шэнэ гурим мүнөө олохон колхозуудта зохёогдоо. Тэдэнэр хэды шэнээн ургаса абаһанайнгаа зэргээр түлөөһэ абаха байна. МТС-үүдые хубилгаха ябадалтай холбоотой олонхи асуудалнууд шиидхэгдээ, гэбэшье зарим дутуу дунданууд үшөөл бии. Тусхайлбал, частьнуудаар хүсэд хангагдаагүй трактор, машинануудые колхозуудта дамжуулан үгэһэн ушар үзэгдэһэн байха юм.

Машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха бүхы асуудалнуудые түргэнөөр шиидхэхэ, хабарай тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, малай үбэлжэлгые һайнаар түгэсхэхэ хэмжээнүүдые партиин айком абажа байна.

Хүгжэлтэ багатайшаг колхозуудые бэхижүүлхэ тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Желтый** хэлээ. —Хамагай түрүүндэ иимэ колхозуудые мэргэжэл шадабари ехэтэй хүтэлбэрилэгшэдөөр хангаха шухала. Тиихэдээ ажахынгаа эгээн шухала һалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулгадань туһалха хэрэгтэй. Мүн МТС-үүдһээ сүлөөрһэн хүдөө ажахын эгээн лэ эрхим мэргэжэлтэдые тиимэ колхозуудта эльгээхэ шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Ороoһо тарянай ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ эгээн шухала асуудал болоод байна. Энэ асуудалда бүхы хүдэлмэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Ороoһо тарянай ургасаһаа хүдөө ажахые хүгжөөхэ олон асуудал дулдыдаха байна. Мүн тэжээлэй культурануудые, илангаяа кукуруза тариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулха хэрэгтэй. Тэжээл ехээр абадаг болоогүй һаа, мал ажалаа амжалтатайгаар хүгжөөхэ бэрхэтэй байһаниинь элитэ. Гэхэ зуура, зарим колхозууд тэжээлэй культурануудай үрэһые складуудһаа мүнөө хүрэтэр абаагүй байһаар гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Газар уһалалга һайжаруулха, энэ хүдэлмэридэ ябагшадые урмашуулха хэмжээнүүдые абажа, сабшалан уһалалгада залуушуулые олоор хабаадуулха шухала байһан тухай нүхэр Желтый дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Батороев**, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цикало** болон бусад Пленум дээрэ мүн лэ үгэ хэлэбэ.

***

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа Пленум дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа.

Уран зохёолой, искусствын декадада бэлэдхэл

Мүнгэшэ, һылүүршэ дархашуулай ажал

Ерэхэ жэлдэ Москвада болохо бурят-монгол искусствын, уран зохёолой декадада манай мүнгэшэ, һылүүршэ дархашуул эршэмтэй, эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Тэдэнэй дүй дүршэлые абалсуулха, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ зорилготой семинар апрелиин 1-һээ Улан-Удэдэ эхилэнхэй. Уран гартан, бэрхэ бэлигтэн суг хамта хүдэлжэ, декадын выставкэдэ табимаар һай һайн юумэ бүтээнэ.

Закаменай аймагай Санага нютагһаа ерэһэн мүнгэшэ дархан Дымбрыл Бадмаевай алта, мүнгэ, зэдээр бүтээһэн элдэб шэмэглэл, гоёолто бултанай һайшаалда хүртөө. Анханһаа бэлигтэй энэ дархан нютагайнгаа үнгэтэ шулуу һуулган, элдэб угалзатайгаар нүхэлүүлэн һылэжэ, бугааг, бэһэлиг, шэхэнэй шэмэглэл, зүүдхэл — эхэнэрэй түгэс шэмэглэл хэжэ дүүргээд байна.

Сэлэнгын аймагай мүнгэшэ дархан Дашанима Аюров жэжэ хэрэгсэл хадагалха хөөрхэн хайрсаг зэдээр дархалжа, бурядуудай уг гарбал дамжан ерэһэн һайхан угалзануудаар тэрэнээ гоёогоо.

— Үни удаанай дархалхаяа болёод ябаһамни ехэл буруу байгаа. Энэ семинарай аша туһаар, дахин дархалжа ороод, саашадаа мэргэжэлээ үсэд нэтэрүүгээр дээшэлүүлхэб. Агууехэ Октябриин 41 жэлэй ойн һайндэрэй урда тээ республиканска выставкын, Москвада болохо декадын выставкын нээгдэхэ хүрэтэр бүри ураар, наряар юумэ бүтээдэг болохын тула оролдохол байхаб,—гэжэ дархан Аюров хөөрэнэ.

Түнхэндэ түрэһэн, ургаһан залуу дархан Дашижаб Ангархаев гоё гэгшын мүнгэн хутага дархалаа. Саашадаа дээдэ жэшээнэй шэмэглэл, гоёолто бүтээхэ аабза гэжэ найдахаар.

Дархашуул Чагдуров, Замураев бэһэлиг, зүүдхэл, мүнгэлмэл гааһа баагүй һайханаар хээ.

Емельян Стулев гэдэг Мухаршэбэрһээ ерэһэн уран дархан органическа шэлээр Кремлиин башни бүтээжэ байна. Иван Чулков, Владимир Цыбиков гэгшэд модон дээрэ элдэб юумэ һылэнэ.

Семинарайхидта туһалхын тула Москваһаа ерэһэн мэргэжэлтэд — Евгений Николаев, Лев Антюшин, Алексей Ефимов алта, мүнгэ, шулуу, модоор шэмэглэл бүтээхэ заабари үгэхэһөө гадна, бурядай гар урлалай искусство хүгжөөхэ асуудал жэнжэлжэ байнхай. Тэдэнэр һылүүр хэхэ, Байгал шадарай үнгэтэ шулуу хэрэглэхэ талаар шэнэ онол арга заана.

Семинарай хүдэлмэридэ уран зураашад эдэбхитэйгээр хабаадана. Инкижинов, Гергесов, Баторов болон бусад уран зураашад дархашуулай бүтээхэ шэмэглэлнүүдэй эхые ёһотойл бурят түхэл маягтайгаар зуража, бэлдэжэ үгэнэ.

Семинарта хабаадахаяа Москваһаа ерэһэн, РСФСР-эй уран зурагай фондын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Георгий Михайлович Панин Бурят-Монголдо гар урлалай мастерской бии болгохо асуудал табижа байна.

Бурят арадай өөрын өөрсэ түхэл шэнжэтэй гар урлалай искусствын саашадаа һалбаран хүгжэхэ зам улам үргэдэжэ, манай мүнгэшэ, һылүүршэ дархашуул 1959 ондо Москвада болохо декадын выставкэдэ гайхамшаг һайхан гоёолто, шэмэглэл бүтээжэ, түб хотынгоо ажалшадые гайхуулхань дамжаггүй.

Республика дотороо гар урлалай мастерской һаядаа нээхэ хэрэгтэмнай БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет туһалха бэзэ гэжэ найдагдана.

Ф. Балдаев,
БМАССР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүнгэшэ дархашуул: 1. Дымбрыл Бадмаев, 2. Дашанима Аюров. 3. Доржи Чагдуров.

Үнинэй уран дархан

Цыретор Доржиевич Намжилоной уран бэлигэй улам бадаржа байһыень тэрэнэй һаяхан бүтээһэн домбо, хоёр хундага гэршэлнэ. Тэрэ домбонь зандан модоной үндэһөөр бүтээгдээд, лагаар будагданхай. Домбын хоолой, барюул угалзатуулан гоёогдонхой, бэень ургамал һажаалгаһан угалзатай, дундуураа хүбэн нооһото хониной дүрсэ тобойтор гарганги. Мүнгөөр хүбөөлһэн хоёр жэжэхэн хундага тэрэ домбын нүхэсэл гээшэл ха, хажуудань табяатай байна.

Нарин мүнгэшэ дархан Цыретор Доржиевичын һүүлэй үедэ хэһэн юумэнүүд удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа национальна боложо шаданхай. Дархалһан эдлэл, шэмэглэлынь ехэнхидээ табан хушуута одоор, балта, хадуураар, мандажа байһан нараар шэмэглэгдэнэ.

Бурят-Монголой уран зохёол, искусствын декадые угтуулан, Цыретор Доржиевич Намжилон мэргэжэл, бэлигээ улам бадаруулан, бүри һайхан юумэнүүдые бүтээжэ, Бурят-Монголой уран нарин дархашуул, һылүүршэдэй амжалтые бодото дээрэнь харуулха байха.

А. Суханова, БМАССР-эй уран зурагай музейн научна хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй мүнгэшэ дархан Ц. Д. Намжилон семинарта хабаадагшадта ажал хэрэг тухайгаа хөөрэжэ, дүршэл шадабаряа харуулжа байна.

Л. Хайдуровай фото.

Хүндые үргэлгөөр мүрысэбэ

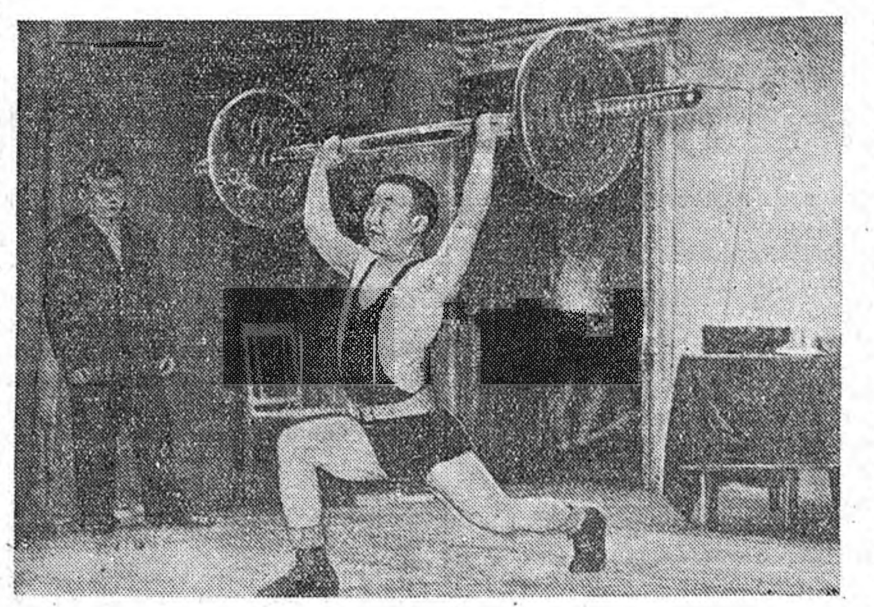

Алдарта ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдажа, Улан-Удэдэ һаяхан штангаар мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Республикымнай городуудһаа сугларһан шандааһа шангатан хүндые үргэлгэ дээрэ шадабари мэргэжэлээ харуулба.

Эгээн түрүүн хүнгэн шэгнүүртэй спортсменүүд мүрысэжэ захалаа. Гэбэшье, шадалаа улүүгээр сэгнэһэн зарим спортсменүүд һанаһандаа хүрэжэ шадабагүй. Урдань энэ мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан Анатолий Болдырев гаража ерэмсээрээ штангада 77,5 килограмм шэгнүүр тааруулхые гуйба. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гээшэ спортсмен хүндэ тон шухала. Теэд Анатолий гурба дахин туршабашье, дурадхаһан шэгнүүрээ абажа шадаагүй. Тэрэшэлэн залуу штангист Владимир Южанин тааруулагдаһан штангадаа баһал ядалдаһан байна.

Хүнгэншэг шэгнүүртэнэй дундаһаа Николай Лапердин (Городок) түрүү һуури эзэлжэ, республикынгаа чемпион болоо.

Хүнгэнһөө дээшэ шэгнүүртэнэй дунда шанга тулалдаан болобо. Түрүү һууриин түлөө Золтоев Володин хоёр ана мана тулалдаба. Юуб гэхэдэ, хоюулаа «Байгал» бүлгэмэй гэшүүд байха зуураа, бар хүсөөрөө яаха аргагүй тэнсүү байшоо. Энэ ушарта Золтоевынь бэеынгээ шэгнүүрээр нүгөөдэһөө 500 граммаар дутуу байһан дээрэһээ түрүү һуури эзэлжэ шадаа.

Хүнгэн шэгнүүртэй 13 спортсменүүдэй дундаһаа Г. Васильев түрүүлһэн байна. Тэрэшэлэн зооветинститудай студент И. Акатов республика дотороо шэнэ рекорд (130 килограмм) тогтоогоо. Хүндэ шэгнүүртэнэй дундаһаа Мадасов түрүүлээ.

Команда хоорондын мүрысөөндэ «Байгал» бүлгэмэй физкультурнигууд түрүүлжэ гараба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Золтоев штанг үргэжэ байна.

А. Игумновай текст,
Л. Хайдуровай фото.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын конкурсдо илагшад

Хоёр недели үргэлжэлһэн П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын конкурсдо илаһан пианистнуудай нэрэ апрелиин 14-нэй үдэр соносхогдобо.

Москвагай консерваториин ехэ зал соо сугларһан олон зоной үмэнэ жюриин түрүүлэгшэ, СССР-эй Арадай артист Эмиль Гилельс жюриин шиидхэбэри уншаа. Америкын пианист Ван Клибериндэ түрүүшын шан олгогдоо. Советскэ пианист Лев Власенко, Хитадай пианист Лю Ши-кунь гэгшэд хоёрдохи шангуудта хүртэбэ. Гурбадахи шан Наум Штаркман (СССР), дүрбэдэхи шан Эдуард Миансаров (СССР) гэгшэдтэ олгогдоо. Табадахи шан Милена Молловада (Болгари), зургаадахи шан Надя Гедда-Новада (Францi), долоодохи шан Тоиоаки Мацуурада (Япон), наймадахи шан Даниэл Поллакта (США) олгогдоо.

(ТАСС).

ТАСС-ЭЙ МЭДЭЭС[...]

Бүмбэрсэг дэлхэйе той[...] хоёрдохи хэмэл одоной бу[...] унаһан тухай

1957 оной ноябриин 3-да даб[...] даа оруулагдаһан, бүмбэрсэг дэлх[...] рогшо хоёрдохи советскэ хэмэл од[...] рые тойрожо байдаг агаарай үс[...] руу апрелиин 14-нэй үглөөгүүр о[...] тараад, ябахаяа болибо. Тус хэмэ[...] ябадаг байһан замаар, тусхайлба[...] Антильска аралнууд, мүн Бразил[...] лантиин океан дээгүүр зүүн урага[...] лэһэн зүг руу энэ одоной зарим[...] бутаран унаа гэжэ бии байһан м[...] һээ тодороо.

Газарые тойрожо байдаг агаар[...] хубида ороходоо аажамаар аалида[...] дохи хэмэл одон 5 һараһаа үлүү[...] дабшахадаа, Газарһаа холо ойро[...] байжа ниидэһэн, мүн дэлхэйе той[...] гаа, ниидэлгынгээ бусад зүйлнүү[...] билгаһан байна.

Иигэжэ тус одоной ниидэлгы[...] һыень адаглан хаража, мүн тэрэ[...] шаһан замые хэмжэһэн ехэ [...] научна ёһоор шэнжэлһэнэй аша[...] рые тойрожо байдаг агаарай дээд[...] удхэн шэнгэн тухай шэнэ үнэтэ м[...] абтаба.

Газарай ионосферэ шэнжэлхэ[...] ческа элшэнүүдые, радиодолгинуу[...] на хүрэтэр нэбтэрэн ошодогые ш[...] тусхай научна ехэ программа хоёр[...] мэл одоной ашаар бэелүүлэгдээ. [...] бүмбэрсэг дэлхэйе шэнжэлхэ бусад[...] гонууд тус одоной ашаар эгээл түр[...] хеэ ниидхэгдэһэн байна.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон [...] аппаратуратай хамта тусхай ко[...] соо «Лайка» нэрэтэй нохой һуул[...] туршагдаһан байгаа. Энээнэй ашa[...] буулинда ниидэжэ ябаха үедэ амид[...] танай бэе махабадын, зан абари[...] болон хубилдаг байһыень шэнжэл[...] олдоо юм.

Советскэ Союзай элдэб олон орга[...] нууд хэмэл одоной хойноһоо ажа[...] ралгада, тэрэнэй ябадал тушаа [...] мэдээнүүдые научна ёһоор шэнжэл[...] баадуулагдаа. Мүн хилын саанах[...] ажаглагшадай үгэһэн мэдээнүүд е[...] материал болоо.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойрогшо [...] хэмэл одон дабшаха замдаа оруул[...] һаа хойшо 2370 шахуу дахин дэлх[...] тойрожо, 100 миллион гаран [...] зам гаталаа.

Тус одоной дабшадаг замынь [...] экваторһаа харахада, 65 градус [...] ги байһан дээрэһээнь, манай бү[...] дэлхэйн хүн зоной һуудаг гол шу[...] хы газарнууд дээгүүр энэ одон олг[...] ниидэн гараа.

Советскэ хэмэл одоной дабшаха[...] иимэ ехээр хэлтыйги байһан дээ[...] хүн зоной һуудаг дэлхэйн бүмбэрс[...] хы газарта одоной ябадалай хойне[...] раха арга олдоо юм. Хэмэл одоне[...] байһан дээрэһээнь тэрэниие дэлхэ[...] бэрсэгэй бүхы зон миин нюдөөрөө[...] аргатай байгаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ГДР-эй, Польшын Арадай Республикын, Чехословакиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн боложо дүүрэбэ

ПРАГА, апрелиин 12. (ТАСС). Германска Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Чехословакиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн Прагада болоод, апрелиин 12-то дүүрэә. Прагада Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын байшан соо хамтын коммюнике абтаа. Германска Демократическа Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Лотар Больц, Польшын Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые дүүргэгшэ Мариан Нашковский, Чехословакиин Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Вацлав Давид гэгшэд Чехословакиин болон гадаадын журналистнуудай урда мэдүүлгэ хээ.

Индиин Коммунистич[...] партиин съезд дүүр[...]

ДЕЛИ, апрелиин 14. (Т[...] Индиин Коммунистическэ па[...] табадахи онсо съезд Амрит[...] 8 үдэр үргэлжэлөөд, апрели[...] да дүүрэбэ.

Партиин хүтэлбэрилхы ор[...] — национальна совет (101[...] центральна хиналтын ко[...] съездын түгэсхэлэй заседани[...] һунгагдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Индиин Коммунистическэ [...] тиин генеральна секретаряар [...] жой Гхош баһа дахин һунгаг[...]

Мүн 25 хүнһөө бүридэһэн [...] тиин центральна гүйсэдком, [...] ральна секретариат һунгагдаа[...]

Съездын хүдэлмэриин дү[...] нэй хүндэлэлдэ апрелиин [...] Амритсарада ехэ демонс[...] митинг болобо. Энээндэ 200 [...] шахуу хүн хабаадаа.

Румыниин Арадай Республикын правительственна делегаци Улан-Батор[...]

УЛАН-БАТОР, апрелиин [...] (ТАСС). Монголой Арадай Ре[...] ликын правительствын уря[...] Румыниин Арадай Республи[...] правительственна делегаци [...] лиин 13-да Улан-Батор ерэбэ [...] МОНЦАМЭ агентство мэдэ[...] РНР-эй Министрнүүдэй Со[...] Түрүүлэгшэ Киву Стойка энэ [...] гациие толгойлно.

МНР-эй Министрнүүдэй Со[...] Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МН[...] гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секр[...] Д. Дамба, МНР-эй Арадай Ех[...] ралай президиумэй түрүү[...] Ж. Самбу, парти, правитель[...] бусад хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ[...] Улан-Баторай ажалшадай ол[...] лөөлэгшэд аэродром дээрэ а[...] дые угтажа байгаа.

РНР-эй Министрнүүдэй Сов[...] Түрүүлэгшэ Киву Стойка МН[...] Министрнүүдэй Соведэй Түр[...] шэ Ю. Цеденбал хоёр үгэ хэл[...]

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан

Закаменай аймагай партийна, советскэ эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй конференци һаяхан Цакир тосхондо болоо. «Аймаг дотор соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриин ямар байһан тухай, тэрэниие саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд» тухай элидхэл партиин айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Д. Ц. Ринчино хэбэ.

— Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн национальна политикын ашаар Совет Бурят-Монголнай удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа национальна культуратай болоо. Бурят арадай дундаһаа ооһэдын эрдэмтэд, уран зохёолшод, уран зураашад, хүгжэмшэд, артистнар, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд олоороо урган гараа. Арад зоноймнай байдал жэл бүри улам һайжаржа байна. Тиихэтэй хамта, тэдэнэй культурна эрилтэ баһал ургалсана. Тэрэниие хангахын тула хэдэн олон театр, клуб, Культурын байшан, библиотекэ, культбаза, улаан булан нээгдэнхэй, — гэжэ нүхэр Ринчино элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие харалгын үедэ аймаг доторхи олохон клуб, библиотекэ, культбаза ажал хэрэгээ нилээд һайжаруулаа. Жэшээлхэдэ, Мэлэ тосхондохи хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Ц. Сагаев) зоной дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулдаг болонхой. Эндэ клубайнь совет түсэбэй ёһоор ажалладаг юм. Клуб соонь элдэб янзын лозунг, плакат, диаграммануд бэшэгдэжэ үлгэгдэнхэй, колхозой ажал, саашанхи зорилгонууд тодоор харуулагданхай. Хирэ-хирэ болоод лэ лекци, элидхэл, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэжэ байдаг. Эндэхи долоон жэлэй һургуулиин директор К. Сонголов, ветеринарна врач Татауров, «40 лет Октября» колхозой түрүүлэгшэ Р. Зундуев политическэ, хүдөө ажахын асуудалнуудаар лекци, элидхэл ходо хэдэг юм.

Совет засагай дүшэдэхи жэлэй ойдо зорюулжа, «Манай тосхон 40 жэл соо» гэһэн фотомонтаж уран һайханаар хэгдээ һэн. Энэ клубай дэргэдэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг уран һайханай кружогууд бии. Эдээндэ хабаадагшад аймагай колхозуудаар, фермэнүүд дээгүүр ябажа, зүжэг наада харуулдаг. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие харалгын эхилһэнһээ хойшо найма дахин концерт табяа. Тэдэ кружогуудта колхозой һаалишад Ц-Д. Доржиева, Д. Цыренова, Е. Цыренова, М. Бадмаева, А. Доржиева эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Клуб соо элдэб янзын хүгжэмэй хэрэгсэл, радио, шатар, даам, домино, газетэ, журналнууд байдаг. Иигэжэ Мэлын хүдөөгэй клуб колхознигуудай сүлөөтэй сагаа һониноор үнгэргэхэ гуламта болоо.

Утаата-Далахайн хүдөөгэй клуб, библиотекэ һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа. Эндэ уран һайханай самодеятельностиин кружок эмхидхэгдээд, бараг һайнаар хүдэлжэ байна. Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие харалгын үедэ эндэхи библиотекын гэр заһабарилагдаа, малшадта зорюулан 7 нүүдэл библиотекэ бии болгогдоо. Уншагшадынь үдэр бүри олошорно, конференци үнгэргэгдэнэ.

Мүн «Победа» колхозой дэргэдэхи хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Килякова), Хамниин хүдөөгэй библиотекэ (даагшань нүхэр Шелагурова), Ёнгорбойн хүдөөгэй клуб муу бэшээр хүдэлнэ.

Аймагай библиотекэ хүдэлмэреэ һонирхолтой болгожо байнхай. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд Д. Назимова, Хубаракова хүдөөгэй клубуудта ошожо, туһа хүргэдэг.

Аймагай соёл гэгээрэлэй зарим эмхи зургаан муугаар хүдэлнэ, зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри биратайгаар ябуулнагүй, культурна эрилтыень гүйсэд ханганагүй гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Сагаан-Мориной хүдөөгэй клуб (даагшань нүхэр Дамбаев) муугаар ажаллана. Бүхы хүдэлмэринь колхознигуудта хаа-яа кино харуулха, суглаа хэхэ тэдыгээр хизаарлагдана. Клубтань лекци, элидхэл хэгдэнэгүй, соведынь хүдэлнэгүй, уран һайханай кружогууд һүүлэй үе болотор юушье хээгүй. Клубайнгаа хүдэлмэри һайжаруулха, арад зондо аша туһатай болгохын орондо, тэрэниие даагша нүхэр Дамбаев «архиин арбан жолоо» барижархёод, мотор һайнтай мотоцикл унажархёод, дурлаһан сагтаа, хараһан тээшээ зайжа ябадаг.

— Хужарай, Михайловкын, Санагын хүдөөгэй клубууд, аймагай Культурын байшан, улаан булангууд ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулна, хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм ухаанай туйлалтануудые хүдөө ажахыдаа нэбтэрүүлхын тула биратай юумэ хэнэгүй, холын малшадта кино, концерт үсөөн харуулагдана, ажалтайнь холбоотой ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй, лекци, элидхэл бурят хэлэн дээрэ хаа яа хэгдэнэ, аймагай газетэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри дутамагаар, тодо бэшээр харуулна,—гэжэ нүхэд Ж. Будаев, Г. Очиров, В. Мункуев, Д. Гончиков, Б. Дугаров болон бусад конференци дээрэ шүүмжэлээ.

Зарим партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ туһаламжа багаар үзүүлнэ, шанга эрилтэ табинагүй. Аймагай культурын таһаг (даагшань Д. Цыбиков, тэрэнэй орлогшо Б. Доржиев) соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээ абанагүй, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар, суглаа хэнэгүй, тэдэндэ туһаламжа үзүүлнэгүй.

— Манай «Байгал» колхозой партийна эхин организаци, правлени клуб, библиотекын хүдэлмэридэ һайнаар туһалдаг,—гэжэ Утаата-Далахайн хүдөөгэй клубые даагша нүхэр Гармаев хэлэбэ.—Уранһайханай кружогуудта хабаадагшадай үмдэхэ торгон арбан тэрлиг һаяхан оёулжа үгөө, партийна организациин секретарь нүхэр И. Сиренов агитаторнуудай семинар һара бүри зарлажа, колхозойнгоо ажахын зорилгонуудтай һайнаар танилсуулдаг.

Конференцидэ хабаадагшад аймагай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха тухай шиидхэбэри баталан абаад, республикын соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй съездэ ошохо делегадуудые һунгаба.

Конференциин һүүлээр аймаг соохи культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие харалгын дүн гаргагдаа. Тэндэ Мэлын хүдөөгэй клубайхид нэгэдэхи, Дүтэлүүрэй хүдөөгэй клуб хоёрдохи, утаата-далахайнхид гурбадахи һуури эзэлжэ, Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ зүйлнүүдээр шагнагдаһан байна.

Б. ВАНЧИКОВ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и экономики — 47-59, пропаганды и местной информации — [...] культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н-00709. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]